

ΣΑΒΒΑΤΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ.

ΤΕΥΧΟΣ Α'. Ἀριθ. 16.

Σάββατον 25/6 Ἀπριλίου 1878.

Τιμὴ 3 χαρτόγρασα.

Κωνσταντινούπολις, 24/5 Ἀπριλίου.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ.

Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ.

Ἐφ' ὅσον μελετᾷ τις τὴν συνθήκην τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, ἐπὶ τοσοῦτον νέα ἀνευρίσκει βάρη, ἢ διπλᾶ καὶ τριπλᾶ, διὰ τὰ μεταχειρισθῶμεν μετριωτέραν φράσιν. Εἶναι περίπλοκον ἔργον ἡ συνθήκη αὕτη καὶ συχνάκις μάλιστα ὀλίγον συγκεχυμένη, ἧς τὴν σπουδαιότητα ἀδύνατον νὰ νοήσῃ τις εὐθύς ἐξ ἀρχῆς. Οἱ Ῥῶσοι δὲν συνηθίζουσι νὰ βαδίζουσιν εὐθύς εἰς τὸν σκοπὸν, ὃν δὲν παρορῶσι μὲν ἀλλὰ διὰ πλαγίων προτιμῶσι νὰ ἐπιτυγχάνωσιν ὁδῶν προσποιούντων ὅτι εὐλαβοῦνται τὰ φαινόμενα, ἀλλ' ἐν ταῖς πράξεσιν αὐτῶν φέρεται πράγματι τὸ ἀπείκασμα βίας καὶ εἶδος κτηνωδίας. Τοιοῦτοτρόπως ὑπεσχέθησαν διαπρασιῶς τῶν συμφερόντων τῆς Αὐστρίας τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ὑπόσχεσιν αὐτῶν διατείνονται ὅτι ἐτήρησαν, ὡς μὴ τοῖς Σέρβοις ἐπιτρέψαντες τὸν Δρίνον διαβῆναι· ἀλλὰ μὴ τοι τὸ σπουδαιότατον δὲν κατήγαγον τραῦμα κατὰ τῆς αὐστροουγγρικῆς μοναρχίας, ἀληθὲς κατὰ μέσσην καρδίαν τραῦμα, Stoss in's Herz, εἶπεν ἂν ὁ ἐν Βιέννῃ, τὴν ἡμίσειαν τῆς Ἐρζεγοβίνης χώραν εἰς τὸ Μαυροβούνιον ἐκχωροῦντες, ἀποκαθιστάντες αὐτὸ ἐν τῇ Ἀδριατικῇ καὶ τὴν προσδοκίαν αὐτῷ παρέχοντες ἅπασαν νὰ προσελκύσῃ τὴν σερβοκροατικὴν φυλὴν; Τοιοῦτοτρόπως οἱ Ῥῶσοι ὑπεχρεώθησαν ὅπως μὴ ἐπιχειρήσωσι κατακτήσεις, ἀλλὰ λαμβάνουσι τὴν Βεσσαραβίαν.

Ἀληθὲς ὅτι δι' αὐτοὺς ἡ ἐκχώρησις αὕτη δὲν εἶναι κατάκτησις, ἀλλ' ὑλικῆς εἰσεσθείας ἔργον πρὸς τὴν μνήμην τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου. Οὐδὲν προσαρτῶνται ἀπ' εὐθείας ἐν τῇ εὐρωπαϊκῇ Τουρκίᾳ, ἀρκοῦνται δὲ μόνον εἰς τὴν σύστασιν τεσσάρων ὑποτελῶν, τῶν ἡγεμόνων τῆς Ρουμανίας, τῆς Σερβίας, τοῦ Μαυροβουνίου καὶ τῆς Τουρκίας, καὶ περιπλέον ἐνὸς ἡγεμόνος τῆς Βουλγαρίας, ὅστις ἔσται ἀπλοῦς καὶ καθαρὸς ῥῶσσος διοικητής. Ἐν Ἀσίᾳ αἱ πραγματικαὶ αὐτῶν κατακτήσεις καλύπτονται ὑπὸ τὸν τύπον τῆς εἰς εἶδος πληρωμῆς ἀποζημιώσεως, ἣν ἀδύνατον ἄλλως ὅπως πληρώσῃ ἡ Ὑψηλὴ Πύλη. Ὑπολείπονται τριακόσια ἑκατομμύρια ρουβλίων, ἧτοι ἐπέκεινα τοῦ δισεκατομμυρίου φράγκων, ἅπερ ἐπίσης ἡ Τουρκία ἀδυνατεῖ νὰ πληρώσῃ. Πότε καὶ πῶς τὰ 300 ταῦτα ἑκατομμύρια πληρωθήσονται, οὐδεὶς λόγος ἐν τῇ συνθήκῃ γίνεται, οὐδὲ γὰρ λέγεται περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκτίσεως καὶ περὶ τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς τοῦτο ἐχεγγύων· τὸ ζήτημα τοῦτο ἀφίεται ἐκκρεμές. Ἡ Πύλη θὰ μείνῃ λοιπὸν ὑποβεβλημένη εἰς ὑποχρέωσιν, ἧς οὐδέποτε ἀπαλλαγῆσεται, ἔσται δὲ ἀπέναντι τῆς Ῥωσίας ὡσπερ ὀφειλέται ἀπέναντι δανειστοῦ, δηλαδὴ ἐν δουλείᾳ, ἧς τὸ τέρμα δὲν δύναται τις νὰ προΐδῃ. Οἱ Ἀγγλοὶ ἀνησυχοῦσιν εὐλόγως ἐξ οὐτωσὶν ἐπικινδύνου ὄρου, λέγοντες ὅτι τὸ ἄρθρον τοῦτο καθίστησιν ἀνωφελῆ πᾶσαν μυστικὴν συνθήκην συμμαχίας μεταξὺ τῆς Πύλης καὶ τῆς Ῥωσίας, καθόσον ἡ πρώτη θὰ ἦναι πάντοτε εἰς τῆς δευτέρας τὴν διάκρισιν.

Ἐπιθυμεί τις νέον παράδειγμα τῶν ἐνεργειῶν τῆς ῥωσικῆς διπλωματίας; Θέλει νὰ ἴδῃ πόσον μετ' αὐτῆς τὰ φαινόμενα διαφέρουσι τῆς πραγματικότητος; Ὁ Βορόβας ἔλεγεν ἡμῖν οὐ πρό πολλοῦ ὅτι οὐδὲν τῆς συνηθῆς ἄρθρον ἐπέβαλλε τῶν Μουσουλμάνων ἐκ τῆς χώρας τὴν ἔξωσιν. Ἀληθές τοῦτο· δὲν ἐκδιώκουσιν οἱ Ῥῶσοι τοὺς Μουσουλμάνους, ἀλλ' ἀρκοῦνται νὰ δεῖξωσιν αὐτοῖς ἀνεωγμένην καλῶς τὴν θύραν καὶ νὰ εἴπωσι τί θὰ ποιήσωσι τὰ ἀκίνητα αὐτῶν ὑπάρχοντα ὅτε ἤθελον ἀναχωρήσει. Ἐν τῷ 4 ἄρθρῳ προβλέπεται ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν οἱ Μουσουλμάνοι θὰ θελήσωσι ν' ἀπέλθωσι τῆς εἰς τὴν Σερβίαν προσαρτηθείσης χώρας. Τὸ 11 ἄρθρον ἀνάγεται εἰς τοὺς Μουσουλμάνους τῆς Βουλγαρίας, οἵτινες τὸ αὐτὸ θὰ προετίθεντο, τὸ δὲ 21 εἰς ἐκείνους, οἵτινες θὰ ἠσθάνοντο ἀποστροφὴν τινα ὅπως κατοικῶσι τὰς ῥωσικὰς γενομένας ἐπαρχίας. Ὑπάρχουσι τέλος πολλοὶ Μουσουλμάνοι φυγόντες ἐκ Βουλγαρίας καὶ ἐξ αὐτῶν πολλοὶ οἱ μὲ ἐπιστρέφοντες πλεόν, ἐπειδὴ μέγιστος αὐτῶν ἀριθμὸς ἀπεβίωσεν. Ἐκ πάντων προαγόμεθα νὰ πιστεύσωμεν ὅτι εἰς τοὺς ἡδὴ ἐπιστρέψαντας δὲν θὰ ἐφαρμοσθῆ ἡ εὐαγγελικὴ ἀρχὴ τῆς παραβολῆς τοῦ συμποσίου, εἰς ἧ οἱ προσκεκλημένοι ἀπεποιοῦντο νὰ παρακαθῆσωσιν. Ἀλλ' οὐδὲ περὶ ἐκείνων, οἵτινες θὰ ἐπιθύμουν ν' ἀπέλθωσι θὰ πράξωσι τι πρὸς παρακώλυσιν, ἴσως δὲ μάλιστα ὑποχρεώσωσιν αὐτοὺς εἰς τοῦτο διὰ τρόπων αἵτινες δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὀρισθῶσιν ἐν συνθήκῃ. Βεβαιοῦται μάλιστα, καὶ ἐφημερίδες τινὲς καλὰς ἀρνούμεναι πληροφορίας ὡς ἡ Πολιτικὴ Ἀνταπόκρισις, ἀφηγήθησαν ὅτι ἡ ῥωσικὴ κυβέρνησις προτίθεται νὰ συστήσῃ ἐν Βουλγαρίᾳ στρατιωτικὰς ἀποικίας, ἧγουν νὰ ἐποικίσῃ τὴν Βουλγαρίαν διὰ στρατιωτῶν αὐτῆς. Εἰς ἐκείνους ἐκ τῶν στρατιωτῶν, ὧν ὁ τῆς ὑπηρεσίας χρόνος ἔληξεν ἢ πλησιάζει νὰ λήξῃ θέλουσιν διανεμηθῆ γαίαι κατὰ τὸν ἀρχαῖκόν τρόπον, ἔθος ὃ ἐξεφανίσθη σὺν τῇ προῦδῳ τοῦ πολιτισμοῦ καλουμένου. Λοιπὸν οἱ Μουσουλμάνοι διαρρήδην δὲν ἀποδιώκον-

ται, μεγάλως ὅμως θὰ ἐξεπλησώμεθα, ἐάν πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἔμενον ἐν ταῖς ἀπὸ τῆς κυριαρχίας τῆς Πύλης ἀποσπασθείσας χώραις.

Κατὰ τὰ λοιπὰ ὁ μετὰ προσοχῆς τὴν συνθήκην τοῦ Ἁγίου Στεφάνου μελετῶν ἐκπλήσσεται ἐκ τῆς πληθύος τῶν ζητημάτων, ἅτινα οἱ διαπραγματευθέντες αὐτὴν ἡμίλυτα ἐκουσίως κατέλιπον· ἐκπλήσσεται ἀκολούθως ἐκ τῆς ποικιλίας καὶ τῆς βαθμιαίας αὐξήσεως τῶν τρόπων, ὧν χρῆσις γενήσεται βραδύτερον ὅπως φθάσωσιν εἰς ὀλοσχερῆ λύσιν. Τρία ὑπῆρχον τὰ κυριώτερα πρὸς πρᾶξιν· ὁ καθορισμὸς τῶν χωρογραφικῶν ὀρίων τῶν ἀρχαίων ἢ νέων ἡγεμονιῶν, ὁ ὀργανισμὸς τῆς αὐτονομίας τῶν ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τῆς Ὑψηλῆς Πύλης καὶ ὁ ὀρισμὸς τέλος τῶν σχέσεων ἐκείνων αἵτινες καθίστανται ἀνεξάρτητοι. Λοιπὸν χωρὶς νὰ ἴηται δυνατόν νὰ ἐννοήσωμεν διατί, ποτὲ ἢ σχεδὸν οὐδέποτε ἡ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου συνθήκη ὀρίζει τὸν αὐτὸν κανόνα πρὸς λύσιν κοινῶν ζητημάτων. Μεταξὺ τῶν χαρᾶχθησομένων χωρογραφικῶν ὀρίων εὐρίσκομεν πρῶτον τὰ τοῦ Μαυροβουνίου· ἐκ τοῦ πρώτου ἄρθρου μανθάνομεν ὅτι ἐνταῦθα τὸ πρῶτον καὶ μόνον θὰ δεῖσῃ εὐρωπαϊκῆς ἐπιτροπῆς. Μεταβῶμεν εἰς τὴν Σερβίαν· διὰ τοῦ 3 ἄρθρου ἀποφαίνεται ὅτι τὰ ὅρια ταῦτα θὰ χαραχθῶσιν ὀριστικῶς ὑπὸ τουρκοσερβικῆς ἐπιτροπῆς· τῆς συμπαραστατῆσαι ῥώσσοι ἐπιτρόπου καὶ τῆς παρουσίᾳ βουλγάρου ἀντιπροσώπου. Ἐάν δὲ μεταβῶμεν εἰς τὴν Βουλγαρίαν, ἧς ἡ ἔκτασις καὶ ἡ περιοχὴ τοσοῦτον μεγάλως ἀπαξάπασαν ἐνδιαφέρει τὴν Εὐρώπην, οὐδεμίαν διὰ τὴν χώραν ταύτην ἀπαντῶμεν εὐρωπαϊκὴν ἐπιτροπὴν, οὐδὲ κἂν ἐπιτροπὴν, ἧτις τὰ τῶν γειτόνων ν' ἀντιπροσωπεύῃ συμφέροντα· οὐχί! οὐδὲ ἀπλῆ τουρτοῤῥωσικὴ ἐπιτροπὴ. Διατί ἡ ποικιλία αὕτη ἐν τῇ τῶν ἐπιτροπῶν συστάσει; Τὸν λόγον τοῦτου ζητοῦμεν, ἀλλ' οὐ κατανοοῦμεν. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ διὰ τὸν ὀργανισμὸν τῶν διαφόρων αὐτονομιῶν περὶ ἧς ἐξ ἴσου ἠσχολήθη ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει συνδιάσκεψις· καὶ ἐκεῖ ὁ αὐτὸς ἀποχρώσεως πλοῦτος· αἱ δυν-

νάμεις εἶναι ἀποδεκταὶ νὰ μετὰσχωσιν εἰς τὸ ἔργον τῆς Ῥωσσίας ἐν ἀναλογίαις λίαν ἀνίσως ὑπολογισθείσας. Ἐν Βουλγαρίᾳ πᾶσαι αἱ δυνάμεις προσκαλοῦνται τοῦ ἡγεμόνος νὰ ἐπιδοκιμάσωσι τὴν ἐκλογὴν· ἀλλὰ ἡ ἐξουσία τοῦ ἡγεμόνος τοῦτου, ἡ διοίκησις αὐτοῦ, τῆς ἡγεμονίας ἢ σύστασις, αἱ ἐπιχειρηθησόμεναι μεταρρυθμίσεις, πάντα ταῦτα ἀφορῶσιν ἐπὶ ἔτος αὐτοκρατορικὸν ῥώσσον ἐπίτροπον, καὶ μόνον μετὰ τὸ ἔτος τοῦτο αἱ δυνάμεις δύνανται νὰ διορίσωσι παρὰ τῷ προέδρῳ τοῦτω τοὺς ἀντιπροσώπους αὐτῶν καὶ νὰ παρουσιάσωσι τοὺς παραπληρωματικούς αὐτῶν ὑποκριτὰς ἐπὶ σκηνῆς πλήρους ἡδῆ. Πάντα ταῦτα ὀρίσθησαν ἐν τῷ 7 ἄρθρῳ· διὰ τοῦ 9 ἄρθρου γίνεται προσέτι ἀπαδεκτὴ ἀπροσδοκῆτως ἡ συνδρομὴ τῶν δυνάμεων πρὸς ὀρισμὸν τοῦ φόρου ὃν ἡ Βουλγαρία θὰ ἐκτίνη τῇ Πύλῃ. Ταῦτα διὰ τὴν Βουλγαρίαν.

Ἐάν μεταβῶμεν εἰς τὴν Βοσνίαν καὶ Ἐρζεγοβίνην, ἄλλους ἀπαντῶμεν τρόπους· μόνη ἡ Αὐστροουγγαρία κατὰ τὸ 14 ἄρθρον εἶναι ἀποδεκτὴ ὅπως ἐξενέγκῃ τὴν γνώμην αὐτῆς. Ἡ συνθήκη ἐφρόντισε καὶ περὶ Κρήτης, Θεσσαλίας καὶ Ἡπείρου, ἧγουν περὶ ἑλληνικῶν χωρῶν· διὰ τοῦ 15 ἄρθρου ἀπλῶς ζητεῖται ὑπὲρ τῆς Κρήτης ἡ σπουδαία ἐφαρμογὴ τοῦ κανονισμοῦ τοῦ 1868, αὐτὸς δὲ οὗτος ὁ κανονισμὸς ληρῆσεται ὡς ὑπόδειγμα τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Ἡπείρῳ ὀργανώσεως τῆς αὐτονομίας. Θὰ ἔχωσι τι ἐνταῦθα νὰ ἐπιβλέπωσιν αἱ δυνάμεις; Οὐχί· ἡ Πύλη μόνον τὴν αὐτοκρατορικὴν τῆς Ῥωσσίας κυβέρνησιν θὰ συμβουλευῆται.

Διὰ δὲ τὰς ἀνεξαρτήτους ἡγεμονίας ἀπηρεῖτο ἐπίσης νὰ κανονισθῶσιν αἱ νέαι αὐτῶν πρὸς τὴν Τουρκίαν σχέσεις. Τὸ 2 ἄρθρον πραγματεύεται περὶ Μαυροβουνίου, χώρας τοῦ λοιποῦ ναυτικῆς καὶ προωρισμένης νὰ καταστῆ μικρὰ ἐμπορικὴ δύναμις· ἀποφαίνεται ἐν αὐτῷ ὅτι «διὰ συνεννοήσεως μεταξὺ τῆς αὐτοκρατορικῆς τῆς Ῥωσσίας κυβερνήσεως, τῆς ὀθωμανικῆς καὶ τῆς ἡγεμονίας τοῦ Μαυροβουνίου θὰ ἀποφασισθῆ προηγουμένως ὁ χα-

ρακτῆρ εἰς τὸν τύπον τῶν μεταξὺ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης καὶ τῆς ἡγεμονίας σχέσεων κυρίως διὰ τὸν διορισμὸν μαυροβουνίων πρακτόρων ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐν τισὶ μέρεσι τῆς ὀθ. αὐτοκρατορίας ἐνθα ἤθελε παρουσιασθῆ ἀνάγκη». Διὰ τὴν Σερβίαν ὀλιγώτερον δείκνυται ἡ Ῥωσσία διάφορον· κατὰ συνέπειαν ἐν τῷ 4 ἄρθρῳ λέγεται ἀπλῶς ὅτι «μέχρι τῆς συνομολογήσεως ἀμέσσοι μεταξὺ Τουρκίας καὶ Σερβίας συνθήκης καθοριζούσης τὸν χαρακτῆρα καὶ τὸν τύπον τῶν μεταξὺ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης καὶ τῆς ἡγεμονίας σχέσεων εἰς τοὺς σέρβους ὑπηκόους τοὺς περιοδεύοντας ἢ διαμένοντας ἐντὸς τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας θὰ προσφέρωνται κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχὰς τοῦ διεθνοῦς δικαίου». Διὰ τὴν Ρουμανίαν ὁ τύπος γενικεύεται περισσώτερον. Ἐν τῷ 5 ἄρθρῳ λέγεται «Οἱ ρουμάνοι ὑπήκοοι θέλουσιν ἀπολαύει ἐν Τουρκίᾳ πάντων τῶν δικαίων, ἅτινα ἐξασφαλίζονται τοῖς ὑπηκόοις τῶν ἄλλων εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων».

Τί πᾶσαι αὗται αἱ ἀποχρώσεις δηλοῦσι;

Διατί, ἐπαναλαμβάνομεν, οἱ διάφοροι οὗτοι τρόποι ἐν παρομοίαις ἐφαρμοζόμενοι θέσει, δὲν εἶναι πάντοτε εὐχερῆς νὰ ἐννοήσωμεν, τοῦλάχιστον ἀπὸ τῆς σήμερον. Ἐν τοῖς πλείστοις φαίνεται ἡ χεὶρ τῆς Ῥωσσίας, ἧτις ἐκτείνεται ὅπως καταλάβῃ τὸ μέλλον καθὼς τὸ παρὸν· ἐπὶ ἄλλων ἡ Ῥωσσία φαίνεται ἀμέσως ἀφιλοκερδῆς καὶ οὐδεμίαν ἐγείρει μέλλουσαν ἀξίωσιν. Ὅτε μὲν αἱ δυνάμεις κέκλινται ν' ἀποφανθῶσιν ἢ μεσολάβησις αὐτῶν ζητεῖται καὶ εἰσάγεται, εἶναι ἀληθές, ἐν ὁμοιοπαθητικῇ δόσει· ὅτε δὲ ἡ Ῥωσσία μόνη ἐννοεῖ νὰ διεκπεραιώσῃ τὸ ἔργον οὐπερ ἤρξατο. Ἐν πᾶσι τούτοις ὑπάρχει βεβαίως κάποια δεξιότης, ἐν τούτοις θαυμασμοῦ ἐντύπωσιν δὲν αἰσθάνεται ὁ τὴν συνθήκην ἀναγνώσκων· ἐν πᾶσι φαίνεται ἵχνος σπουδῆς, δολιότητος καὶ βίας. Ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῆς συνθήκης τοῦ Ἁγίου Στεφάνου ἐννοεῖ τις ὅτι ἔχει πρὸ αὐτοῦ ἔργον διεκπεραιωθὲν ὑπὸ διαπραγματευτῶν ἀνυπομόνων ν' ἀπολαύσωσι τῆς παρερχομένης ὥρας καὶ νὰ

ώθησῶσι ταχέως καὶ μέχρι ἄκρου τῶν νικῶν τὸν θρίαμβον. Τούτου ἕνεκεν ἡ συνθήκη αὕτη προὐκάλεσεν ἀνησυχίαν, χωρὶς οὐδένα νὰ ἐμπνεύσῃ σεβασμὸν οὐδὲ κἄν ἐκείνων ὄν αἰσθάνεται τις ἐνδομύχως δι' ἄκραν δεξιότητα. Δι' ὀλίγον περισσοτέρας μετριοπαθείας καὶ ἀπλοϊκότητος καλλίτερον θὰ ἐξυπηρετοῦντο τῆς Ῥωσσίας τὰ συμφέροντα.

(Ἐκ τῆς παρισινής «Ἐφημερίδος τῶν Συζητήσεων»).

ΤΑ ΚΑΤΑ ΜΙΘΡΙΔΑΤΗΝ.

(Συνέχεια· ἴδε ἀριθ. 15).

Ἄλλ' οἱ τῶν Ῥωμαίων στρατηγοὶ παροξυνθέντες, οὐ μόνον ἐντόνως ἀπηγόρευσαν αὐτῷ νὰ κινήσῃ πόλεμον κατὰ Νικομήδους, καὶ ν' ἀναμειγνύηται εἰς τὰ τῆς Καππαδοκίας, δηλώσαντες, ὅτι αὐτοὶ προτίθενται ἀμέσως νὰ ἐγκαταστήσῃ τὸν Ἀριοβαρζάνην, ἀλλὰ καὶ στρατολογήσαντες ἐκ Φρυγίας, Γαλατίας καὶ Παφλαγονίας μετὰ τοῦ στρατοῦ τοῦ ἀνθυπάτου Λ. Κασσίου συνεκρότησαν τρεῖς στρατοὺς. Καὶ ὁ μὲν Κάσιος ἐλθὼν ἐστρατοπέδευσεν ἐπὶ τῶν συνόρων τῆς Βιθυνίας καὶ Γαλατίας, ὁ δὲ Ἀκύλιος ἐπορεύθη κωλύσων τὴν εἰς Βιθυνίαν τοῦ Μιθριδάτου εἰσβολήν, ὁ δὲ Κόντιος Ὀππιος ἐπὶ τὰ ὄρη τῆς Καππαδοκίας· καὶ στόλος δὲ αὐτῶν παρὰ τὸ Βυζάντιον παρεφύλασσαν, ὡς ἐμποδίσων τὴν τοῦ μιθριδατικοῦ ἐκ τοῦ Πόντου ἔξοδον. Πρὸς τούτους καὶ ὁ σύμμαχος Νικομήδης δὲν ἠμέλησε νὰ συναγάγῃ ὅσον ἠδύνατο ἰσχυρὸν στρατόν. Ἀφ' ἑαυτῶν λοιπὸν οἱ στρατηγοὶ ἐνέπλεξαν τὴν Ῥώμην εἰς τοσοῦτο μέγαν καὶ εἰς τοσαῦτα ἔθνη οὕτως ὀλέθριον πόλεμον.

Ὁ δὲ Μιθριδάτης, ἔχων τότε πεζῶν μὲν μυριάδας εἴκοσι καὶ πέντε, ἰππέων δὲ τέσσαρας, νῆας δὲ καταφράκτους τριακοσίας καὶ δίκροτα πλοῖα ἑκατὸν, πρὸς δὲ καὶ ὄρεπανηρόρα ἄρματα ἑκατὸν τριάκοντα, ὤρμησε μετὰ μεγάλων ἐλπίδων εἰς τὸν ἀγῶνα· καὶ τὸν μὲν Ἀρχέλαον προσέταξε νὰ στρατεύσῃ κατὰ Βιθυνῶν, ὅτις συμβαλὼν τῷ Νικομήδει παρὰ τὸν Ἀμνείον ποταμὸν τῆς Παφλαγονίας κατέκοψε τὸν στρατὸν αὐτοῦ, καὶ πλεῖστα ἔλαβε λάφυρα καὶ αἰχμαλώτους, οὓς ὁ Μιθριδάτης ἀπέπεμψεν εἰς τὰ ἴδια μετὰ ἐφοδίων, ἐπίδειξιν φιλανθρωπίας ποιούμενος. Ὑπὸ ἄλλων δὲ στρατηγῶν κατατροπωθέντος καὶ τοῦ Ἀκυλίου μετὰ τῶν Ῥωμαίων καὶ κατὰ σπουδὴν φυγόντος ἐλήφθη καὶ αὐτοῦ τὸ στρατόπεδον· ὁ δὲ Μιθριδάτης καταλαβὼν πᾶσαν τὴν Παφλαγονίαν καὶ Βιθυνίαν ἐπέθηκε τέλος εἰς τὴν ἐκστρατείαν, τοῦ Κασσίου μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ καταφυγόντος εἰς Ἀπάμειαν. Ἦδη

πανταχοῦ ἐκόντες ἐδέχοντο τὸν Μιθριδάτην, πρὸ πάντων δὲ διὰ τὸ ὑπάρχον πρὸς τοὺς πιέζοντας Ῥωμαίους μῖσος, ὁ δὲ, φιλανθρώπως καὶ εὐεργετικῶς προσφερόμενος, εἴλκυε πάντων τὴν εὐνοίαν. Ἐκτὸς δὲ νήσων τινῶν, καὶ μάλιστα τῆς Ῥόδου, καὶ πόλεων, ὡς καὶ τῆς μικρῶν ἀντιστάσεως Λυκίας, ὁ Μιθριδάτης κατέστη κύριος πάσης τῆς Μικρᾶς Ἀσίας (88—87 π. Χ.) καὶ ἰδίας αὐτοῦ ἀρχὰς ἐν αὐτῇ ἐγκαθίδρυσε. Καὶ τὸν μὲν Ὀππιον, ὑπὸ τῶν Λαοδικῶν ἐκδοθέντα προπορευομένων τῶν βόδουχων πρὸς ἐμπαιγμὸν πανταχοῦ συνεπῆγε μεθ' ἑαυτοῦ, Ῥωμαίων στρατηγὸν αἰχμαλώτων ἐπιδεικνυμένους· τὸν πρωταίτιον ὅμως τοῦ πολέμου Ἀκύλιον, ὑπὸ τῶν Λεσβίων αὐτῷ ἐκδοθέντα, περιῆγε μεθ' ἑαυτοῦ, ἐπὶ ὄνου δεδεμένον καὶ ὑπὸ μάλιστα ἀναγκαζόμενον νὰ βοᾷ, ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ Μάνιος Ἀκύλιος, μέχρι Περγάμου. Ἐκεῖ δὲ τήσας χρυσὸν ἐνέχεεν αὐτοῦ εἰς τὸ στόμα, ἐμπαίζων αὐτοῦ τε καὶ τῶν Ῥωμαίων τὴν ἄσβεστον τοῦ χρυσοῦ δίψαν.

Οἱ Ῥωμαῖοι ταῦτα μαθόντες ἐψηφίσαντο κατὰ Μιθριδάτου πόλεμον, ὁ δὲ ὤρμησε παντὶ σθένει κατ' αὐτῶν. Ἄλλ' ὅπως κορέσῃ τὴν ἀγρίαν αὐτοῦ φιλεκδικίαν διὰ τὰς πολλὰς τῶν Ῥωμαίων πρὸς αὐτὸν ὕβρεις συνέλαβε καὶ ἐξετέλεσεν ὠμὸν βούλευμα· διότι ἐπεμψε πανταχοῦ τῆς Ἀσίας μυστικὰ διαταγὴν νὰ φονεύσῃ ἐν βῆτῃ ἡμέρᾳ πάντας τοὺς ἐν Ἀσίᾳ Ῥωμαίους σὺν γυναίξιν καὶ τέκνοις, τὰ δὲ ὑπάρχοντα αὐτῶν νὰ διαμερίσωνται μετὰ τοῦ βασιλέως Μιθριδάτου· ἀπηγόρευε δ' ἐπὶ ποινῇ καὶ τὸ θάπτειν τοὺς φονευμένους, καὶ παρεῖχεν ἀμοιβὴν εἰς μὲν τοὺς ἀποκαλύπτοντας Ῥωμαίων τὸ ἥμισυ τῆς τοῦ νεκρουμένου περιουσίας, εἰς δὲ τοὺς τὸν δεσπότην φονεύοντας δούλους τὴν ἐλευθερίαν, καὶ εἰς τοὺς φονεῖς τοῦ δανειστοῦ τὸ ἥμισυ τοῦ χρέους. Κατὰ δὲ τὴν ὀρισθεῖσαν ἡμέραν οὕτω λυσσώδως τὴν ἀποτρόπαιον διαταγὴν ἐνήργησαν πανταχοῦ, ὥστε πάντας τοὺς ἐν τῇ Ἀσίᾳ Ῥωμαίους περὶ τὰς 150 χιλιάδας, ἢ κατ' ἄλλους περὶ τὰς 80, ἔσφαξαν. Ἐν Ἐφέσῳ τοὺς εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Ἀρτέμιδος καταφυγόντας Ῥωμαίους ἀποσπάσαντες ἀπὸ τῶν ἀγαλμάτων ἐφόνευσαν· ἐν Περγάμῳ τοὺς εἰς τὸ Ἀσκληπιεῖον περὶ αὐτὰ τὰ ἀγάλματα ἐτόξευσαν· ἐν Ἀδραμειτίῳ καταδιώξαντες εἰς τὴν θάλασσαν ἔκτεινον πειρωμένους νὰ ἐξέλθωσι καὶ ἔπνιγον τὰ τέκνα αὐτῶν. Ἐν Κάσῳ ἀποσπῶντες ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἑστίας ἐφόνευσαν τὰ τέκνα ἐν ὄψει τῶν μητέρων, τὰς γυναῖκας ἐν ὄψει τῶν ἀνδρῶν καὶ τοὺς ἀνδρας ἐπὶ τούτοις· οἱ δὲ Τραλλιανοὶ, ὅπως ἀποφύγῃσι τὸ ἀπὸ τῶν ξένων μίσμα, ἀπέσφαξαν πάντας τοὺς Ῥωμαίους ἐν τῇ τῆς Ὀμονοίας ἱερῷ διὰ Θεοφίλου, ἀγρίου τινὸς Παφλαγόνος. Ὁ δὲ Κάσιος μετὰ τῶν ἐκφυγόντων

Ῥωμαίων ἐσώθη εἰς Ῥόδον. Ἐπὶ δὲ Ῥοδίου ὡς πιστοὺς τῇ τῶν Ῥωμαίων συμμαχίᾳ ἐμμένοντας αὐτὸς ὁ Μιθριδάτης ἐστράτευσε μετὰ πολλῆς ναυτικῆς καὶ πεζικῆς δυνάμεως καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν στενωῶς διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης ἐπολιόρησεν· ἀλλὰ πᾶσαν μηχανὴν καὶ πάντα τρόπον πελιορκίας ἐπὶ πολὺ εἰς μάτην μεταχειρισθεὶς λύσας τὴν πολιορκίαν ἀνεχώρησεν.

Ἐπανελθὼν δὲ εἰς Πέργαμον, ὡς εἰς τὴν Ἑλλάδα δ' αὐθιῶσων τὸν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον, αὐτὸς μὲν ἔμεινε τὰ τῆς Ἀσίας διατάσων, κρίνων τοὺς Ῥωμαίους καὶ ἐπιτηρῶν τὰ τῆς στρατολογίας καὶ τῆς τῶν ὅπλων παρασκευῆς· εἰς δὲ τὴν Ἑλλάδα ἔστειλε διὰ μὲν θαλάσσης μετὰ ἰσχυροῦ στόλου καὶ στρατοῦ τὸν Ἀρχέλαον, διὰ δὲ ξηρᾶς, διὰ Θράκης καὶ Μακεδονίας, μετὰ εἰς πολυαριθμοτέρου στρατοῦ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀρχάθιον σὺν Ταξίλλῃ τῷ στρατηγῷ, ὅπως ἐκδιώξῃσι τοὺς Ῥωμαίους. Καὶ ὁ μὲν Ἀρχέλαος, πλεύσας διὰ τοῦ Αἰγαίου, ἀφ' οὗ ὑπέταξέ τινας νήσους καὶ προσεποίησε τοῖς Ἀθηναίοις τὴν Δῆλον, ὅπου συλήσας τὸ ἱερὸν ἐπεμψεν αὐτοῖς τὰ χρήματα, καταπλέει καὶ αὐτὸς εἰς Πειραιᾶ. Τῶν δ' Ἑλλήνων τότε οἱ πολλοὶ, πάλαι ὑπὸ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ζυγοῦ πιεζόμενοι καὶ τῆς ἐλευθερίας, ἦν αὐτοῖς ὁ Μιθριδάτης προὔβαλλετο ὡς δέλεαρ, ἀναμνηστικόμενοι, ἠροῦντο ἀπερισκέπτως τὰ τοῦ Μιθριδάτου, πρὸ πάντων δὲ οἱ ἀείποτε εἰς τοὺς νεωτερισμοὺς ῥέποντες Ἀθηναῖοι. Εἰς δὲ τὰς Ἀθήνας τὸ πρῶτον ἐστάλη ὁ Ἀρχέλαος, διότι πρὸς τῷ τῆς πόλεως ἀξιώματι καὶ τὰ εἰς περισσώζόμενα τεῖχη αὐτῆς καὶ ὁ ἰσχυρὸς λιμὴν καὶ ἀσφάλειαν εἰς τε τὸν στρατὸν καὶ εἰς τὸν στόλον παρεῖχον καὶ ἐπὶ καιρὸν ὁρμητήριον ἀπέβαινον εἰς τὰς περαιτέρω πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις. Ἐκτὸς δὲ τούτων ἢ τότε τῶν Ἀθηναίων ὑπὲρ τῆς μεταβολῆς προθυμία ὑπῆρχε πως καὶ προπαρσκευασμένη, ἐπ' ὀλέθρου βεβαίως αὐτῶν, ὑπὸ τινος ἐντελοῦς σοφιστοῦ Ἀρίστωνος, ἢ Ἀθηνίωνος, νόθου καὶ παρεγγράφου πολίτου. Ὁ μικρὸς οὗτος ἄνθρωπος, ὅστις ἐπορίζετο τέως τὰ πρὸς τὸ ζῆν σοφιστεύων, γνωστὸς προηγουμένως ἐν Ἀσίᾳ τῷ Μιθριδάτῃ γενόμενος καὶ τῆς ἐκείνου εὐνοίας καὶ πολλῶν δωρεῶν ἀπολαύσας, εἶχεν ἤδη ἐνεργήσας τὴν πρὸς Μιθριδάτην συμμαχίαν καὶ προπαρασκευάσας κατὰ Ῥωμαίων τοὺς Ἀθηναίους γράφων ἐπανειλημμένως πρὸς αὐτοὺς μεγάλας ὡς ἀπὸ τοῦ Μιθριδάτου ὑποσχέσεις περὶ ἀνακτίσεως τῆς ἐλευθερίας καὶ περὶ μεγάλων ἰδίων καὶ δημοσίων δωρεῶν. Καὶ ἤδη ὡς ὄργανον τοῦ Μιθριδάτου συμπλεύσας τῷ Ἀρχελάῳ προεπέμψθη μετὰ δισχιλίων ἀνδρῶν, φρουρῶν δῆθεν τῶν ἱερῶν χρημάτων, εἰς Ἀθήνας. Ἐκεῖ δ' ἐνθουσιώδους τυχὼν ὑποδοχῆς

ἐδημηγόρησε πρὸς τὸν δῆμον καὶ προὔτρεψε τοὺς Ἀθηναίους νὰ μὴ ἀνέχωνται τοὺς Ῥωμαίους καὶ τὴν παρ' αὐτῶν εἰσαχθεῖσαν ἀναρχίαν, νὰ συμμαχῶσι δὲ τῷ βασιλεῖ Μιθριδάτῃ καὶ ν' ἀναλάβωσι τὴν ἐλευθερίαν, πολλὰ καὶ μεγάλα εἰπὼν περὶ τῶν ἐν Ἀσίᾳ κατορθωμάτων ἐκείνου, περὶ τοῦ τῶν Ῥωμαίων ὀλέθρου καὶ περὶ τῶν ἐκείνου δυνάμεων καὶ τῶν συμμάχων καὶ δι' αὐτῶν πάντας ταῖς ἐλπίσιν ἀναπτέρωσας.

Ἀφ' οὗ δὲ ἀπαξ διεπράξατο νὰ ἐκλεχθῇ ὑπὸ τοῦ δήμου στρατηγὸς καὶ διώρισεν οὓς ἤθελεν αὐτὸς ἄρχοντας, ταχέως διὰ τῶν ξενικῶν λογῶν ὁ φιλόσοφος καὶ τῆς πατρίδος ἐλευθερωτῆς εἰς βαρῦν αὐτῆς δεσπότην καὶ ὠμότατον τύραννον μετεβλήθη. Διότι ταχέως ἤρξατο πολλοὺς τῶν εὐ φρονούντων πολιτῶν ἀκρίτως, καὶ διὰ βασάνων μάλιστα, ὡς Ῥωμαίους νὰ φονεύῃ, πολλοὺς δὲ νὰ πέμπῃ πρὸς Μιθριδάτην τιμωρηθησομένους, νὰ ἐμποδίσῃ διὰ φρουρήσεως τῶν πύλων τὴν ἐκ τῆς πόλεως ἔξοδον καὶ εἴσοδον, καὶ τοὺς ἐκ φόβου τοῦ μέλλοντος ἀποπειρωμένους νὰ ἐκφύγῃσιν ἀπὸ τῶν τειχῶν διὰ τῶν ἰππέων αὐτοῦ συλλαμβάνων ν' ἀποκτείνῃ, ἀρπάζων αὐτοὺς τὰς περιουσίας αὐτῶν. Ἐτι δὲ προσέταξε διὰ κήρυκος πάντες μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου νὰ οἰκουρῶσι. Καὶ εἰς Δῆλον δὲ, ὅπως ἐφάρμοστη κάκεῖ τὴν αὐτὴν διοίκησιν καὶ ἀρπάσῃ τὰ τῶν πολιτῶν, ἐπεμψε μετὰ δυνάμεως ἕτερον φιλόσοφον, Τῆτιον μὲν τὸ ἀρχαῖον, ἦδη δὲ καὶ τοῦτον Ἀθηναῖον γεγεννημένον, τὸν εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων οὐκ ἄγνωστον Ἀπελλικῶντα. Ἄλλ' ὁ μὲν Ἀπελλικῶν, πρὶν ἐκπληρώσῃ τὴν αὐτοῦ ἀποστολήν, προσβληθεὶς ἀπροσδοκῆτως ὑπὸ τοῦ παραπλέοντος τότε στρατηγοῦ τῶν Ῥωμαίων Ὀροβίου, μικροῦ δεῖν συλλαμβάνετο ὑπ' αὐτοῦ ἐξαιφνης εἰς Δῆλον ἐπιπετόντος καὶ κατακλύσαντος μὲν καὶ ζωγράφαντος τὸν μεθόντα καὶ ἀμελῶς φυλάσσοντα στρατὸν τοῦ Ἀπελλικῶντος, λαφυραγωγῆσαντος δὲ καὶ αὐτοῦ τὴν νῆσον. Τρίτος δὲ μετὰ τοὺς εἰρημένους παρὰ Μιθριδάτου στρατηγὸς ὁ Μητροφάνης ἀπέβη εἰς Θεσσαλίαν κατὰ τὴν Δημητριάδα καὶ ἠγωνίζετο νὰ κινήσῃ τοὺς ἐκεῖ εἰς ἐπανάστασιν κατὰ Ῥωμαίων. Ἦδη δὲ καὶ ὁ Ἀρχέλαος ἀνέβαινε μετὰ τοῦ Ἀρίστωνος, ὅπως ἐν Θεσσαλίᾳ ἐνωθῶσιν μετὰ τε τοῦ ἐκ Θράκης καταβάνοντος μεγάλου στρατοῦ καὶ μετὰ τοῦ Μητροφάνους καὶ ἐκ συμφώνου ἐκδιώξῃσι τοὺς Ῥωμαίους. Ἐν δὲ Βοιωτίᾳ, ἧτις ἀπὸ Θεσίων ἀρξαμένη εὐθὺς πᾶσα ἐμιθριδάτισε, προσμένων τοὺς μέλλοντας νὰ ἐπακολουθήσῃσιν Ἀχιεὺς καὶ Λάκωνας ὁ Ἀρχέλαος ἐπολιόρκει τὴν Ῥωμαίους τῶν Θεσπιέων πόλιν. Ἐως δὲ ἀρῖσκει ὁ κατὰ Μιθριδάτου διορισθεὶς Ῥωμαῖος στρατηγὸς Κορ-

νήλιος Σύλλας, οὗ τινος ἡ μερίς ἐν τῇ εἰς ἐμφυλίου πολέμου πασχούσῃ Ῥώμῃ κατίσχυσε πρὸς ὦραν τῆς τοῦ Μαρίου, ὁ τοῦ ἀνθυπάτου τῆς Μακεδονίας προσευτυχῆς Βρέττιος Σούρβας, προσβαλὼν τοὺς μιθριδατικούς ἀπαξ μὲν κατὰ γῆν, δις δὲ κατὰ θάλασσαν, τὸν μὲν Ἀρχέλαον ἠνάγκασε νὰ ἐπιστρέψῃ πάλιν εἰς Ἀθήνας, τὴν δὲ δορυκτικὴν ταύτην ὁρμὴν ἐπέστησεν.

Ἄλλὰ καταπλέει (87 π. Χ.) μετὰ δυνάμειος εἰς Δυρράχιον ὁ Σύλλας καὶ πορευθεὶς δι' Αἰτωλίας καὶ Θεσσαλίας καὶ συμμαχοῦς αὐτόθεν προσέλαθε καὶ χρηματικὰς εἰσφοράς ἐξέβιασε. Καὶ ἐπειδὴ οἱ Πελοποννήσιοι φοβηθέντες, ὡς διενουθῶντο, δὲν ἐκινήθησαν, ὁ Σύλλας προὐχώρησεν εἰς Βοιωτίαν, ὅτε πάλιν οἱ Βοιωτοὶ ἀθρόοι πρὸς αὐτὸν μετέστησαν, ἐγκαταλιπόντες τὸν Ἀρχέλαον. Τότε ὁ Σύλλας καταβὰς ἐπολιόρχησε τὰς τε Ἀθήνας, ἃς ὑπερήσπιζεν ὁ Ἀριστίων, καὶ τὸν Πειραιᾶ, ὃν κατεῖχεν ὁ Ἀρχέλαος, καὶ ὑπὸ τοῦ θαλασσοκρατοῦντος στόλου αὐτοῦ βοηθούμενος. Ὁ δὲ Σύλλας, ὅπως προλάβῃ πᾶσαν παρὰ Μιθριδάτου ἐπικουρίαν καὶ πάντα νεωτερισμῶν τῶν ἀμφιβόλων Ἑλλήνων, ὠρμησεν εὐθὺς διὰ κλιμακῶν νὰ κυριεύσῃ τὸν Πειραιᾶ· ἀλλ' ἰσχυρὰν ἐδρῶν ἀντίστασιν ἐπεχείρησε τακτικὴν πολιορκίαν. Λοιπὸν ἐφ' ἱκανὸν χρόνον τὸ μὲν ἡσυχολεῖτο περὶ τὴν παρασκευὴν πολιορκητικῶν μηχανῶν, πρὸς ἃς τεχνῆται καὶ σίδηρος καὶ τὰ ἄλλα ἀναγκαῖα ἐκομίζοντο ἐκ Θηβῶν, ὡς ξυλεία δὲ διὰ τὴν πολλὴν αὐτῆς φθορὰν ἐχρησίμευσαν καὶ τὰ ὠραῖα δένδρα τοῦ ἄλλου τῆς Ἀκαδημίας καὶ τοῦ Λυκείου· τὸ δὲ ἡγωνίζετο εἰς τὴν ἔγερσιν χώματος, ὅπως ἐπιτυχῶς προσβάλλῃ εἰς αὐτοῦ τὸ ὄχυρόν τοῦ Πειραιῶς τείχος, καὶ πανταχόθεν ν' ἀποκλείσῃ τὰς τε Ἀθήνας καὶ τὸν Πειραιᾶ ἐπεμελεῖτο. Καὶ ὁ Ἀρχέλαος ὁμοίως ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνδρείως ἠμύνητο καὶ αἰφνιδίως ἐξόδους ποιοῦμενος κατέστρεψε τὸ ἐγειρόμενον χῶμα. Ὁ δὲ Σύλλας πολλῶν μὲν πρὸς τὸν πόλεμον χρημάτων δεόμενος, οὐδὲν δ' ἐλπίζων ἐκ Ῥώμης, ὅπου ἐπικρατήσαντες αὐθις οἱ περὶ τὸν Μάριον διώρισαν κατὰ τοῦ Μιθριδάτου καὶ αὐτοῦ τοῦ Σύλλα τὸν Οὐαλέριον Φλάκκον, ἱεροσύλησε καὶ αὐτὰ τὰ ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ Δελφοῖς καὶ Ἐπιδαύρῳ πλοῦσια τῆς Ἑλλάδος ἱερὰ, ἀφαιρέσας τὰ τε ἐναποκείμενα ἐκεῖ χρήματα καὶ τὰ ἐκ πολυτίμων μετάλλων ἀναθήματα, εἰπὼν ὅτι αὐτὸς θέλει φυλάξῃ αὐτὰ ἀσφαλέστερον, ἐξ ὧν καὶ ἐκόπη διαταγῇ αὐτοῦ ἐν Πελοποννήσῳ τὸ λουκούλλειον νόμισμα. Ὁ Ἀρχέλαος ἐν τούτοις, προσλαβὼν νέαν ἐπικουρίαν ὑπὸ Λεομυχαίτην, ἐξῆλθε μὲν τοῦ τείχους καὶ συνεχρότησε πρὸς Ῥωμαίους μάχην ἐκ παρατάξεως, ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ ἐπανέλθῃ πάλιν εἰς τὸ τείχος.

Ἄλλ' ἐν τούτοις οἱ ἐν τῷ ἄστει πολιορκούμενοι πρὸ πολλοῦ ἐσπίνον τροφῶν· καὶ ἐφρόντισε μὲν ὁ Ἀρχέλαος νὰ πέμψῃ αὐτοῖς, ἀλλὰ δοῦλοι ἐν Πειραιεῖ, οἵτινες ἀπ' ἀρχῆς γράφοντες ἐν μολυβδίναις σφαιραῖς πᾶσας τὰς τοῦ Ἀρχέλαου ἐνεργείας ἐτόξευον αὐτὰς καὶ ἐπληροφόρουν περὶ πάντων τῶν Σύλλαν, ἀνήγγειλαν αὐτῷ καὶ τὸ περὶ τροφῶν μελετώμενον, ὃ δὲ προσέχων συνέλαβεν αὐτάς. Τοσοῦτο δ' ἐπετάθη ἐν τῷ ἄστει ἡ πείνα, ὥστε τὸν μεδίμων τοῦ σίτου ἀντὶ γιλιῶν δραχμῶν ἠγόραζον, οἱ δὲ πένητες ἔτρωγον τὰ περὶ τὴν Ἀκρόπολιν φυόμενα ἄγρια χόρτα, ἐν ᾧ ὁ μιαιφῶν Ἀριστίων ἐτρέφα καὶ καθ' ἑκάστην ἐν πότοις καὶ κόμαις διέτριβεν. Ἄλλ' ἐν ᾧ ὁ Σύλλας ἐσπευθε νὰ τελειώσῃ τὸ περατωθὲν ἔργον, τυχαίως πληροφορεῖται ὅτι τὸ τείχος κατὰ τὸ Ἐπτάγαλκον, ἀδύνατον ὄν, ἠδύνατο νὰ κυριευθῇ. Ἐκεῖ δὲ τῷ ὄντι νυκτὸς ἀποπείρας γενομένης, ὑπερέβη ὁ στρατὸς, αὐτὸς δὲ ὁ Σύλλας τὸ μεταξὺ τῆς πειραικῆς πύλης καὶ τῆς ἱερᾶς καταβαλὼν περὶ μέσας νύκτας εἰσῆλθε καὶ ἐκυρίευσεν ἅπαν τὸ πρὸ πολλοῦ λιμῶντον ἄστυ (86 π. Χ.). Ὁ στρατὸς ὁρμήτας μετὰ σαλπύγων καὶ ἀλαλαγμοῦ εἰς τὴν πόλιν ἐτρέπη εἰς γενικὸν φόνον τῶν πολιτῶν, ἀδυνατούντων νὰ φύγῃσι, καὶ εἰς λαφυραγωγίαν, ὥστε τὸ αἷμα ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἔρρεε διὰ τοῦ Κεραμεικοῦ μέχρι τοῦ Διπύλου. Διότι ἐκτὸς τῶν φονευομένων ὑπὸ τῶν πολεμίων πολλοὶ διὰ τὴν καταστροφὴν τῆς ἰδίας αὐτῶν πατρίδος ἀπεγνωκότες ἐξετίθεντο καὶ αὐτοὶ ἑαυτοὺς ἐφόνευσαν. Ἐπὶ τέλους ὁμοίως ὁ Σύλλας, ἐκ τῶν παρακλήσεων τῶν παρ' αὐτῷ ἐπιστήμων Ῥωμαίων καὶ τῶν φυγάδων Ἀθηναίων καμψθεὶς, διέταξε τὴν παῖσιν τῆς στρατῆς, εἰπὼν ὅτι φεῖσεται τῶν πολλῶν χάριν τῶν ὀλίγων καὶ τῶν ζώντων χάριν τῶν τεθνεώτων, ἐννοήσας ὀλίγους καὶ τεθνεώτας τοὺς ἐνδόξους τῶν Ἀθηναίων προγόνους. Μετὰ δὲ τοῦτο, διὰ τῆς πείνης καὶ τῆς δίψης καταναγκάσας εἰς παράδοσιν καὶ Ἀριστίωνα, τὸν πυρπολήσαντα τὸ Ἰλιεῖον, ὥπως μὴ εὖρη ὁ Σύλλας ξυλείαν ἐτοίμην εἰς πολιορκίαν αὐτοῦ, καὶ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν καταφυγόντα, πάραυτα διὰ θανάτου ἐτιμώρησεν αὐτόν τε καὶ τοὺς ἀπ' ἀρχῆς μάλιστα συμπράξαντας αὐτῷ. Τότε ἦδη ὄλωσεν εἰς τὸν Πειραιᾶ προτῶν, ἐκυρίευσεν δὲ τῶν ἐκ τοῦ χῶματος μηχανῶν καὶ αὐτὸν, ἐκτὸς ἀσφαλοῦς τινος παραλίου, ὅπου ὠχυρώθη ὁ Ἀρχέλαος. Καὶ ἐν Πειραιεῖ δὲ οὐκ ὀλίγους ἐσφαξε καὶ οὐκ ὀλίγα αὐτοῦ ἐπυρπόλησεν, ἐν οἷς καὶ τὴν περίφημον τοῦ Φίλωνος ὀπλοθήκην, καταστρέψας πολλὰ τῆς τέχνης ἀριστουργήματα.

Ἐν τούτοις, τελευτήσαντος καθ' ὄδον τοῦ Ἀρχαίου, ἀγγλῶν ὁ Γαζίλλης τὸν ἐκ Θράκης μέγαν στρατὸν ἐπολιόρχει τὴν ἀπ' ἀρχῆς τὰ τῶν Ῥωμαίων

ἐλομένην Ἐλάτειαν. Ὁ Σύλλας λοιπὸν, ἀναβὰς πάλιν εἰς Βοιωτίαν, ἠνώθη μετὰ τοῦ στρατὸν αὐτῷ κομίσαντος Ὀρτητίου. Ἄλλὰ καὶ ὁ θαλασσοκρατῶν Ἀρχέλαος προκλήθει ἦλθε καὶ ἠνώθη μετὰ Ταξίλλου. Ὅτε δ' ἑκάτεροι, παρεσκευασμένοι εἰς μάχην, ἐπλησίαζον, οἱ μὲν μιθριδατικοί, ἐπὶ τῷ ὑπερέχοντι ἀριθμῷ τῶν ἀνδρῶν καὶ ἵππων κομπάζοντες καταφρόνουν τῶν ἐναντίων· ἀλλ' ὁ στρατηγικὸς Σύλλας ἐπιτεθεὶς πρῶτον ἀπροόπτως αὐτοῖς δεσκαδακμήτους ἐπὶ συλλογὴν τροφῶν, καὶ ἔπειτα δι' ἐπιτηδείων κινήσεων συγκλείσας αὐτοὺς ἐν στενωπῷ καὶ πετρώδει περὶ Χαϊρώνειαν τόπῳ, ὅπου δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκταθῶσι καὶ νὰ ὠρμηθῶσιν ἐκ τοῦ ἵππου, προσβάλλει αὐτοὺς ἀπροσδοκῆτως, καὶ, ἐμβαλὼν εὐθὺς εἰς ταραχὴν, κατακόπτει τοὺς πλείστους, οἱ δὲ λοιποὶ μόλις ἐσώθησαν εἰς Χαλκίδα. Ὁ Σύλλας μετὰ τὴν νίκην ταύτην, ἧς ἐώρτασεν ἐν Θήβαις τὰ ἐπινίκια, προὐχώρησεν εἰς Θεσσαλίαν ἐπὶ τὸν μαριανὸν ὑπατον Φλάκκον καὶ Φιμβρίαν τὸν ὑπ' ἐκεῖνον. Ἐπειδὴ δὲ μετ' οὐ πολὺ ὁ Ἀρχέλαος καὶ ὁ νεωτὴ εἰς Ἀσίαν ἀφικόμενος μετὰ νέας δυνάμειος Δορύλαος ἐστράτευεν αὐθις εἰς Βοιωτίαν, ὁ Σύλλας ἐπιστρέψας πάλιν εἰς αὐτὴν συγκροτεῖ ἐν τῇ τοῦ Ὀρχομενοῦ πεδιάδι πλησίον τῶν ἐλῶν, εἰς ἃ ἐκβάλλει ὁ Μέλας, δευτέραν μάχην. Ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ ἐταλαντεύθη μὲν ἐπὶ τινα χρόνον ἡ νίκη, τῶν Ῥωμαίων κατ' ἀρχὰς οὐκ ἀνασχομένων τὴν ὁρμὴν τοῦ ἐπιόντος τῶν πολεμίων ἵππου, ἀλλὰ τὸ ὑπερέχον στρατηγικὸν τοῦ Σύλλα πνεῦμα ἔκλινε καὶ πάλιν τὴν πλάστιγγα πρὸς τοὺς Ῥωμαίους· διότι φευγόντων τῶν Ῥωμαίων πηδήσας ἀπὸ τοῦ ἵππου ἀρπάξει σημαίαν καὶ ὄμαξ πρὸς τοὺς πολεμίους βοῶν· εἰς ἐμὲ, ὦ Ῥωμαῖοι, ἔνδοξον εἶναι ἐνταῦθα ν' ἀποθάνω· ὁμοίως δὲ πρὸς τοὺς ἐρωτῶντας, ποῦ προῦδῶκατε τὸν αυτοκράτορα ὁμοῦν, ἐνθουσιάζετε νὰ λέγετε, ἐν Ὀρχομενῷ. Πρὸς ταῦτα αἰσχυρῶντες οἱ Ῥωμαῖοι ἀνέστρεψαν ἐκ τῆς φυγῆς, ἠκολούθησαν τῷ στρατηγῷ καὶ ἐτρέψαντο τοὺς πολεμίους διώξαντες μέχρι τοῦ χάρακος αὐτῶν. Τὴν δ' ἐπαύριον, ἐπαναληφθέντος τοῦ ἀγῶνος, συμπληροῦται ἡ νίκη τῶν Ῥωμαίων καὶ ἀλίσκεται τὸ στρατόπεδον τῶν μιθριδατικῶν, φυγόντων εἰς τὰ παρακείμενα ἔλη, ἅτινα ἐνέπλησαν αἵματος καὶ νεκρῶν (85 π. Χ.).

Τότε δὲ μὲν νικηφόρος Σύλλας διὰ Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας ἐσπευδεν εἰς Ἑλλάσποντον, ἵνα περαιωθῇ εἰς Ἀσίαν προσέπλεε δ' ἐκεῖ· καὶ τὸ ναυτικὸν, ὅπερ ὁ Λούκουλλος, μόλις περιτυνήγαγεν αὐτῷ, ναυτικῶς ἀποροῦντι, μετὰ πολλοὺς κόπους καὶ πλάνην ἐκ διαφόρων τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἑλλάδος λιμένων. Ἐν δὲ Ἀσίᾳ τότε ὁ τὸν ὑπατον Φλάκκον διὰ στάσεως τοῦ στρατοῦ ἀποκτείνας Φιμβρίας, πα-

ρκαλαβὼν αὐτὸς τὴν στρατηγίαν καὶ νικήσας τοὺς μιθριδατικούς στρατηγοὺς μικροῦ δεῖν συναλάμβανεν ὡς ἐν δικτύῳ τὸν ἐν Πιτάνῃ τῆς Αἰολίδος περικλεισθέντα ὑπ' αὐτοῦ Μιθριδάτην, ἃν ὁ εἰς τὸν Σύλλαν ἀνήκων Λούκουλλος κληθεὶς ὑπεστήριξε καὶ ἐκ θαλάσσης τὰς τοῦ Φιμβρίου ἐνεργείας. Ἄλλὰ τοῦ Λούκουλλου ἀρνηθέντος νὰ συμπράξῃ, ὅπως μὴ φανῶσιν οἱ Μαριανοὶ συντελέσαντες τὸν πόλεμον, ὁ Μιθριδάτης ἐξέφυγεν εἰς Μιτυλήνην.

Τότε ὁ Μιθριδάτης, λαβὼν ὑπ' ὄψιν τὴν ἀπροδοκῆτον ταύτην τῶν πραγμάτων αὐτοῦ τροπὴν, ἐν ᾗ τοσοῦτους ἀπώλετε στρατοῦ· ἐν τε Ἑλλάδι καὶ Ἀσίᾳ καὶ τοσαύτας προσέτι νῆας ἐν τε Λεκτῷ καὶ πρὸς Τενέδῳ, φοβηθεὶς δὲ καὶ τὸν διὰ τὰς δυστυχίας νεωτερισμῶν τῶν ἐν Ἀσίᾳ νέων αὐτοῦ ὑπηκόων, ἀπεράσισε νὰ ζητήσῃ εἰρήνην· περὶ ταύτης ἦλθε τὸ πρῶτον κατὰ διαταγὴν αὐτοῦ εἰς συνέντευξιν μετὰ τοῦ Σύλλα ὁ Ἀρχέλαος ἐν Δηλίῳ τῆς Βοιωτίας. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Μιθριδάτης, γινώσκων πόσον ὁ Σύλλας ἠπέγγο νὰ τελειώσῃ τὰ ἐν Ἀσίᾳ, ὅπως ἐπιστρέψῃ κατὰ τῶν Μαριανῶν εἰς Ῥώμην, ἠξίωτο τὸ πρῶτον μεγάλα, ὁ Σύλλας, τὸ ἀξίωμα τῆς Ῥώμης μὴ λησμονήσας, ἀπεκρίνατο ὅτι ὁ Μιθριδάτης πρέπει ν' ὀρκηθῆται ὅτι ἔχει τὴν τοσοῦτων Ῥωμαίων τὸν φόνον ὑπογράφασαν χεῖρα, καὶ ὅτι, ἂν θέλῃ εἰρήνην, ὀφείλει νὰ παραχωρήσῃ πάντα τὰ διὰ τοῦ πολέμου προκτηθέντα· ὥστε ὁ Μιθριδάτης, μετὰ τὰς διαπραγματεύσεις τοῦ Ἀρχέλαου, ζητήσας καὶ τυχῶν προσωπικῆς μετὰ τοῦ Σύλλα συνεντεύξεως ἐν Δαρδάνῳ τῆς Αἰολίδος, συνθετο τέλος πάντων τὴν εἰρήνην ἐπὶ τοῖς ἑξῆς βαρυτάτοις ὅροις· Ν' ἀρήσῃ ἐκ τῶν προσκεκτημένων τὴν μὲν Βιθυνίαν καὶ Καππαδοκίαν εἰς τοὺς προτέρους αὐτῶν κυρίους, τὴν δ' ἐπαρχίαν Ἀσίαν εἰς τοὺς Ῥωμαίους, νὰ παραδώσῃ εἰς αὐτοὺς ἑβδομήκοντα πολεμικὰς νῆας καὶ μετὰ τῆς παρασκευῆς αὐτῶν, νὰ καταβάλλῃ προσέτι δισχίλια τάλαντα, νὰ ᾔναι δὲ τῶν Ῥωμαίων φίλος καὶ σύμμαχος. Αἱ συνθήκαι δὲ αὗται δὲν ἐγένοντο ἔγγραφοι ἢ διὰ τὴν τότε σπουδὴν τοῦ Σύλλα, ἢ μάλλον διότι καὶ αὐτὸς καὶ ὁ Μιθριδάτης ἐνῶν εἶχον ἐν εὐθεωτέρῳ καιρῷ νὰ παραβῶσιν αὐτάς. Οὕτως ἔληξεν (84 π. Χ.) ὁ τέσσαρα ἔτη διαρκέσας πρῶτος μιθριδατικὸς πόλεμος.

Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν Σύλλας ἐλθὼν ἐπὶ Φιμβρίαν κπερέλαθε τὸν στρατὸν αὐτοῦ διὰ τὴν ἀπειθειαν καὶ αυτομολίαν τῶν στρατιωτῶν αυτοκτονήσαντος, διέταξε προσωρινῶς τὰ τῆς Ἀσίας, ἐπέβαλε ζημίαν κοινήν εἰς αὐτὴν δισημίρια τάλαντα, ἤμειψε τὰς πιστὰς παραμεινάσας τοῖς Ῥωμαίοις πόλεις τῶν Ἰλιέων, καὶ Μαγνησίας εἰς ἐπὶ Σιπόλῳ, ὡς καὶ τὰς νήσους Ῥόδον καὶ Χίον, καὶ

ἀναχθείς ἐξ Ἐφέσου ἀφίκετο εἰς Ἀθήνας· ἐκεῖθεν ἐρπάσας τὴν τὰ βιβλία τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ Θεοφράστου περιέχουσαν βιβλιοθήκην τοῦ Ἀπελικῶντος ἐκ Δυβραχίου διὰ τοῦ Ἀδριατικοῦ ἐπέστρεψεν εἰς Ἰταλίαν. Ὁ δὲ Μιθριδάτης, ἀφ' οὗ ἐξήγαγε τῶν πόλεων τὰς φρουρὰς αὐτοῦ, ἐκ τῆς εἰρήνης ὠφελοῦμενος, ὑπέτασσε κατὰ τὰ δύο ἐπόμενα ἔτη τοὺς ἀποστάτας περὶ τὸν Καύκασον καὶ τὸν Φάσιν καὶ περὶ τὸν Βόσπορον λαοὺς, ὅπως νέας δυνάμεις κατὰ τὸ τῆς εἰρήνης διάλειμμα προσκτησάμενος ἐπαναλάβῃ τὸν ἀγῶνα. Τότε οἱ Κόλχοι ἐζήτησαν βασιλείαν τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ λαθόντες ὑπετάγησαν· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ὑποπέυσας ὅτι ὁ υἱὸς εἶχε κινήσας τοὺς Κόλχους, ὅπως βασιλεύσῃ, καλέσας περιέβαλεν αὐτὸν χρυσᾷ δεσμᾷ καὶ μετ' οὐ πολὺ ἀπέκτεινε. Ἀλλ' ὠρέγετο ἤδη θριάμβου καὶ ὁ τοῦ Σύλλα ἀντιστράτηγος Μουρήνας, πρὸς ὃν κατέφυγε καὶ ὁ τῷ Μιθριδάτῃ ὑποπτος ἤδη Ἀρχέλαος, ὡς ἐν τῇ εἰρήνῃ τῷ Σύλλᾳ χαρισάμενος, ὅθεν ἐπὶ προφάσει ὅτι ὁ Μιθριδάτης ἐβράδυνε νὰ ἐξαγάγῃ τὰς αὐτοῦ φρουρὰς, ὠρμησεν εἰς Καππαδοκίαν (83 π. Χ.), ἀρνήθεις τὴν ὑπαρξίν ὧν ὁ Μιθριδάτης προδύλλετο συνθηκῶν. Τότε ὁ Μιθριδάτης πολεμοῦμενος, ἠναγκάσθη, καίπερ προῦρος, ν' ἀναλάβῃ πάλιν πρὸς ὑπεράσπισιν ἑαυτοῦ τὰ ὄπλα. Καὶ ὁ μὲν Γόρδιος, εἰς ὃν ἀνέθηκε τὴν ἐκ τῆς Καππαδοκίας τοῦ Μουρήνα ἐξωσιν, ταχέως ἠνάγκασεν αὐτὸν ἠττημένους νὰ διαβῇ πάλιν τὸν Ἄλιν· αὐτὸς δὲ μετὰ νέου στρατοῦ διαβὰς τὸν Ἄλιν κατεδίωξε τὸν Μουρήναν εἰς Φρυγίαν. Ἀλλ' ἀφικνεῖται διαταγὴ τοῦ Σύλλα τὸν μὲν Μουρήναν ἀνακαλοῦντος, ἀντ' αὐτοῦ δὲ πέμποντος τὸν Γαβίνιον, ἵνα διατάξῃ τὰ πράγματα, ὅθεν καὶ ὁ δεύτερος οὗτος μιθριδατικὸς πόλεμος λήγει (80 π. Χ.), εἰς τὰς εἰρημένους μάχας περιορισθείς. (Ἀκολουθ.)

Η ΠΡΟΥΣΑ.

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε ἀριθ. 15).

Πρώτη ἐκ τῶν μεγάλων πόλεων περιήλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ὄσμάν ἢ Νίκαια, τανῦν Ἰσνικ τουρκιστὶ καλουμένη. Οὗτος διένειμε μεταξὺ τῶν μαχητῶν αὐτοῦ τοὺς ἐν αὐτῇ εὐρεθέντας θησαυροὺς, ἀρκεσθεὶς μόνον τὸ ἐπ' αὐτῷ εἰς τὴν ἐνδειξίν τῆς εὐαρεσκείας καὶ τῆς ὑπολήψεως τοῦ ἐπικυριάρχου αὐτοῦ Ἀλλαεδδίν τοῦ Γ'. Τινὰ τῶν τιμητικῶν τούτων τεκμηρίων ἔδωκεν μὲν αὐτῷ βαθμὸν κυριάρχου, ἀλλ' ἐκ μετριοπροσύνης δὲν ἀνέλαβεν ἀναφανδὸν τὸν βαθμὸν τούτου, πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ τελευταίου τῶν Σελδζουκιδῶν σουλτάνων τοῦ Ροῦμ.

Τότε μόνον περὶ τὰ 1300 διέταξε τὴν ἀνάγνωσιν δημοσίων προσευχῶν ἐν τῷ τεμένει τοῦ Καρὰ Ἰσὰρ ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ καὶ τὴν ἐκτύπωσιν νο-

μισμάτων, φερόντων τὴν εἰκόνα αὐτοῦ. Τὸ γεγονός τοῦτο ἐθεωρήθη ὑπὸ πολλῶν ὡς προοίμιον τῆς ἰδρύσεως τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, ἄλλοι δὲ χρονολογοῦσιν αὐτὴν ἀφ' ἧς ἐποχῆς πρὸ τινῶν ἐτῶν ὁ Ὄσμάν διωρίσθη ὑπὸ τοῦ Ἀλλαεδδίν, βέης ἢ διοικητῆς ἐπαρχίας «μετὰ σημαίας φερούσης χύτραν καὶ τύμπανον», ἐν ταῖς πόλεσι Κοτυαίου, Βαλουκκετῆρ, Ἀϊδινίου, Σεβαστείας, Σινώπης, Κατταμονῆς καὶ ἄλλων σπουδαίων μερῶν.

Ἀνεξάρτητος γενόμενος ἀρχηγὸς ὁ Ὄσμάν, ἐξακολουθεῖ ἐπεκτείνων τὰ μεθόρια αὐτοῦ μέχρι τῶν παραλίων τοῦ Εὐξείνου· ἀλλὰ προοίσιος τῆς ἡλικίας ὁτὲ μὲν ἔνεκα ποδαλγίας, ὁτὲ δὲ ἐκ τοῦ εἰλικρινοῦς πόθου τοῦ μεριμνᾶν ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ ἀνέκοψε τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ, διορίσας ἐπὶ τέλους διοικητὴν τοσοῦτο ἥπιον καὶ δίκαιον, ὥστε πάντες προσέτρεχον ὑπὸ τὴν αὐτοῦ προστασίαν. Πάντες οἱ Ἕλληνες γεωργοὶ τῆς Προποντίδος μετηνάστευσαν εἰς τὰ κράτη αὐτοῦ, ὅστις ἀκολουθῶς μετὰ μικρὰν ἀνάπαυαν καὶ εἰρήνην κατελήφθη καὶ πάλιν ὑπὸ πολεμικοῦ ζήλου καὶ νέας ἐζήτησε κατακτήσεις. Τέλος, κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ γήρατος αὐτοῦ καταδιώκων ἡγήμονα τινὰ ἐκ Βιθυνίας ἀφίκετο μέχρι Προύσης.

Μὴ δυνάμενος νὰ κυριεύσῃ τὴν ἀρχαίαν πόλιν ἐξ ἐφόδου διέταξε τὴν κατασκευὴν δύο φρουρίων ἀπέναντι τῶν δύο κυρίων προσόδων. Τέλος, μετὰ δέκα ἔτη ἢ Προῦσα ἐξαναγκασθεῖσα τῷ 1327 διὰ λιμοῦ, ἀνοίγει τὰς πύλας αὐτῆς εἰς τοὺς μουσουλμάνους νικητὰς, τοὺς διοικουμένους ὑπὸ τοῦ Ὄρχάν, ἐνὸς τῶν υἱῶν τοῦ Ὄσμάν, ἀλλ' ὁ γηραιὸς πολεμιστὴς ἔπνεε τότε τὰ λείψανα· τὰ λείψανα αὐτοῦ μετηνέχθησαν κατὰ τὸν πόθον αὐτοῦ εἰς Προῦσαν καὶ ἐτάφησαν ὑπὸ τὸν τρούλον τῆς κυριωτέρας οἰκοδομῆς τῆς μητροπολιτικῆς ἐκκλησίας προφήτου Ἡλιοῦ, ἧτις βραδύτερον ἀπεκλήθη Δαοῦλ-μαναστήρ.

Τὸ ὄνομα Ὄσμάν Γαζῆς εἶναι προσφιλεὲς τοῖς Ὄθωμανοῖς ὡς τύπος ἱπποτικοῦ ἥρωϊσμοῦ, ἀξιοσημείωτον δὲ εἶναι ὅτι αἱ κατακτήσεις αὐτοῦ ἦσαν πολλάκις συνέπεια οὐχὶ πόθου ἐπεκτάσεως καὶ δυνάμεως, ἀλλ' ἀποτέλεσμα τῶν ἀγώνων αὐτοῦ πρὸς ἐπικουρίαν τῶν δυναστευομένων. Ἡ ἠθικὴ τοῦ χαρακτήρος αὐτοῦ δύναμις ἐγένετο ἐπαισθητὴ, ὅσον καὶ τὰ στρατιωτικὰ αὐτοῦ ἀνδραγαθήματα· διότι ἡ ἀξία αὐτοῦ ἀνεγνωρίσθη παρὰ πάντων, καὶ καθ' ἣν εἶτι ἐποχὴν κατεῖχε μόνον τὸ δέκατον τῶν χωρῶν ὅσαι ὑπέκυψαν εἰς τινὰς τῶν γειτόνων αὐτοῦ, διετελεῖ ἀναμφηρίστως ἐν τοῖς πρώτοις. Ἡ φιλανθρωπία αὐτοῦ ἦτο μεγάλη, καθόσον οὐδέποτε ἐπιβίβου ἐπαλάθετο τῆς περιφύσεως τοῦ ὄρφανου καὶ τῆς χήρας. Ἐν τῷ μεγάλῳ αὐτοῦ διηγετικῷ ὑπῆρχον τράπεζαι ὑπὲρ τῶν δυστυχῶν, πολλάκις δὲ παρίστατο ἰδίαις χερσὶν ὑπηρετῶν τοὺς πτωχοὺς, οὓς ἐξέμειζεν.

Ὁ ἰδρυτὴς τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους κατέλιπε εἰς τοὺς διαδόχους αὐτοῦ ἔνδοξον ὄνομα καὶ ἰσχὴν ἐπεκτεινομένην εἰς τὸ πλεῖστον μέρος τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὡς καὶ στρατῶν, ὅστις, συγκείμενος τὸ πρῶτον ἐκ 416 ἱππέων, περιελάμβανε κατὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ 6000 πολεμιστὰς· χρήματα δὲ δὲν κατέλιπε. Μετὰ συγκεκριμένης ἐκπλήξεως ἀναγινώσκειται ὁ βραχὺς τῶν κτημάτων αὐτοῦ κατάλογος «Οὐδὲν τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ κατέλιπε, οὔτε χρυσοῦν οὔτε ἀργυροῦν νόμισμα, ἀπλῶς δὲ μόνον ἓν κοχλιάριον, μίαν ἀλατοθήκην, κεντητὸν καφτανίον καὶ μίαν καινουργὴν κίδαριν, σημαίας ἐρυθρὰς ἐξ ἐρυθροῦ ὑφάσματος, ἱπποστάσιον πλήρες ὠραίων ἵππων, ὀλίγα ζεύγη βοῶν ἀροτήρων καὶ μεγάλα ποίμνικα προβάτων», ἐξ ὧν καταγόμναι τὰ εἰς τὸν σουλτάνον ἀνήκοντα, ἄπερ νέμονται σήμερον ἐν τοῖς ὠραίοις λευκῶσι κατὰ τοὺς πρόποδας τῆς ὀρεινῆς σειρᾶς τῆς Βιθυνίας.

Ὁ Ὄρχάν βέης, ὁ δεύτερος τοῦ Ὄσμάν υἱὸς καὶ διάδοχος αὐτοῦ, συνεπέει τῆς ἐκουσίας τοῦ πρεσβυτέρου αὐτοῦ ἀδελφοῦ Ἀλλαεδδίν παραιτήσεως ὑπὲρ αὐτοῦ, δραστηρίως ἠσχολήθη εἰς ἔργα ἀγαθοεργὰ καὶ λυσιτελῆ· ἀνήγειρεν ὑπὲρ τὰ τετρακόσια θρησκευτικὰ καὶ πολιτικὰ μνημεῖα ἐν τῷ κράτει αὐτοῦ καὶ συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῆς ἀρχαίας μεθόδου τοῦ καλλωπισμοῦ διὰ ποιητικῶν ἐπιγραφῶν. Ἀνίδρυσε τὸν πρῶτον μεδρессен ἢ μέγα σχολεῖον, ὡς καὶ ἐν Νικαίᾳ τὸ πρῶτον ἰμαρέτιον.

Πανταχοῦ ἐν τῇ χώρᾳ ὑπάρχουσιν εἰσέτι χωρία γνωστὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ὄρχανλάρ, ἰδρυθέντα ὑπὸ τοῦ εὐεργετικοῦ τούτου μονάρχου ὑπὲρ τῶν ἐνδεῶν προσφύγων.

Ὁ Ὄρχάν ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ πέντε καὶ ἐξήκοντα ἐτῶν, ἡ δὲ ἱστορία πρὸς ἀνάμνησιν τῆς πεφωτισμένης αὐτοῦ κυβερνήσεως καὶ τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ νομοθεσιῶν τὸν τίτλον τοῦ Νουμαῖ τῶν Ὄθωμανῶν ἔδωκεν.

Οἱ τέσσαρες ἄμεσοι τοῦ Ὄσμάν καὶ Ὄρχάν διάδοχοι ἐτάφησαν, ὡς καὶ οὗτοι, ἐν Προῦσῃ. Μουράτ ὁ Α', ὁ ἰδρυτὴς τοῦ ὠραίου τεμένου Τσεκιργί, ἐδολοφονήθη προδοτικῶς μετὰ τὴν μάχην τοῦ Κοσσυφοπέδιου, ὃ δὲ νεκρὸς αὐτοῦ μετηνέχθη εἰς Ἀσίαν. Ὁ διαδεχόμενος αὐτὸν Βαγιαζὶτ ὁ Κεραυνὸς (Γιλδριμ) ἐπικληθείς, ἐγένετο περιώνυμος διὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ ἐλευθεριότητα καὶ τὴν ἡρωϊκὴν αὐτοῦ πάλιν κατὰ τῆς καταπληκτικῆς δυνάμεως τοῦ Ταμερλάνου, καὶ τέλος διὰ τὴν ἦτταν καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν αὐτοῦ. Ἡ ἱστορία τῆς φυλακίσεως αὐτοῦ ἐν σιδηρῷ κλωβῷ διαψεύδεται σήμερον, καθόσον πιστεύεται ὅτι ὁ Βαγιαζὶτ, ἀδύνατος καὶ ἀσθενής, μετηνέχθη ὑπὸ τοῦ κληροῦ Ταρτάρου ἐφ'

ἐνὸς τῶν μικρῶν κιγκλιωτῶν ἀμαζῶν, ἃς μεταχειρίζονται εἰσέτι πρὸς μεταφορὰν τῶν γερόντων ἢ μὴ δυναμένων νὰ ὀδοιπορήσωσιν ἐφιπποί. Αἱ τοιαῦται ἄνευ τροχῶν ἀμαζαί, συρόμεναι ὑπὸ ἡμίωνων καλοῦνται ταρταράβάν.

Μωάμεθ ὁ Α', ὁ ἐπικαλούμενος Τσελεμπῆς διὰ τὴν πρὸς τὰς ἐπιστήμας καὶ εἰρηνικὰς τέχνας κλίσιν αὐτοῦ, ἐτάφη ἐν τῷ πλησίον τοῦ ὠραίου πρασίνου τεμένου μαυσωλεῖῳ (το ο υ ρ β ἔ), ὅπερ ἐστὶ τὸ ὠραιότατον καὶ μάλλον ἀξιοθαύμαστον τῶν μνημείων τῆς Προύσης.

Μουράτ ὁ Β', ὁ πατὴρ τοῦ Γαζῆ Μωάμεθ, τοῦ πορθητοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐχρημάτισεν ὁ τελευταῖος βασιλεὺς, ὅστις ἀναπαύεται ἐν τῇ κοιτίδι τοῦ κράτους καὶ τῆς δυναστείας αὐτοῦ.

Δύο πρόσωπα εἶναι σπουδαιότερα ἐκ τῶν κλεισάντων τὴν πρώτην ταύτην περίοδον τῆς δυνάμεως τῶν Ὄσμανλίδων. Ὁ πρωτότοκος τοῦ Ὄσμάν υἱὸς, Ἀλλαεδδίν, ὅστις παρητήθη τοῦ θρόνου, ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω, ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ὄρχάν, οὐδὲν ἤττον ἠσχολήθη εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀρμοδίων πρὸς διοργάνωσιν τοῦ νεαροῦ κράτους θεσμῶν· οὕτως, ἐκάνονισε τὸ νομισματικὸν ζήτημα, ὤρισε τὰς στολὰς τῶν διαφόρων βαθμῶν τοῦ κράτους, καὶ ἐπραγματώσεν ἐκ συμφώνου μετὰ τοῦ Ὄρχάν τὸ σχέδιον μονίμου στρατοῦ. Τὸ σπουδαιότερον τοῦ νέου τούτου στρατοῦ στοιχεῖον ὑπῆρχε τὸ ἐκ νεαρῶν αἰχμαλωτῶν χριστιανοπαίδων συγκείμενον σῶμα, ὅπερ εὐλογῶν ὁ μέγας δεσπότης Βακταστῆς ἐκάλεσε νέον στρατὸν (Γενί σερ), ὅστις ἐγνωσκετο κάλλιον ὑπὸ τὸ σύνθηρος ὄνομα Γενίτσαροι.

Σουλεῦμάν ὁ υἱὸς τοῦ Ὄρχάν πρῶτος ἐπέτέτεινε τὸ ὀθωμανικὸν κράτος μέχρις Εὐρώπης, κυριεύσας φρούριά τινα περὶ τὴν Σηττόν.

Τὰ χρονικὰ τοῦ Η' καὶ ΙΑ' αἰῶνος διέσωσαν ἱκανὰς πληροφορίας ἀρκούντως λεπτομερεῖς περὶ τῶν γάμων τοῦ Ὄσμάν καὶ Ὄρχάν. Τρία τῶν γεγονότων τούτων εἶναι ἀξία ἀφηγήσεως ὡς διαζωγραφοῦντα διὰ περιεργωτάτου τρόπου τὴν μεταβολὴν τῆς ἀφελεστάτης καὶ ποιμενικωτάτης ἀπλοϊκότητος τῶν χρόνων τοῦ Ἐρτογουλ εἰς τὴν πομπώδη καὶ ἐπιτετηθευμένην ἐποχὴν κατὰ τὴν παρακμὴν τῆς ζωῆς αὐτοῦ διὰ τοῦ ἐγγόνου αὐτοῦ Ὄρχάν, τοῦ τότε τρόμου καὶ σχεδὸν κυρίου τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Τὸ μυθιστόρημα τοῦ γάμου τοῦ νέου Ὄσμάν ἀναγινώσκειται ὡς ποιμενικὸν εἰδύλλιον. Νεώτατος ἔτι καὶ ἀπλοῦς φύλαξ εἰρηνικῶν ποιμνίων, ἠρέσκετο πλανώμενος εἰς τὰς περιχώρους ἐξοχὰς, καὶ μέλλων νὰ ἴδῃ ἔσως ἀπὸ τοῦδε λαμπρὸν καὶ τυχοδιωκτικὸν μέλλον. Πολλάκις κατὰ τὰς ἐκδρομὰς μεταβαίνει ὅπως ἀναπαυθῆ ὑπὸ τὴν ταπεινὴν στέγην

εὐσεβοῦς σείχου Ἐδεπαλῆ, παρ' οὗ ἐλάμβανε συμβουλὰς πλήρεις συνέσεως καὶ ἐπιστήμης. Ὁ σείχης οὗτος συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Μὰλ χατοῦν, καλουμένης ἐνίοτε καὶ Καμεριδζέ (Σελήνης τοῦ κάλλους), ἦλθεν ἐξ Ἀδάνων εἰς Καραμανίαν, ἐλπίζων νὰ τύχῃ ἡσυχίας καὶ ἀσφαλείας ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ κυρίου τοῦ Ἐσκί-σεχῆρ, τοῦ ἰσχυροτέρου τότε κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα ἀρχηγοῦ.

Ἡ ὠραία καὶ ἐνάρετος Μὰλ χατοῦν ἔζη διὰ τοῦ συνήθους εἰς τὰς γυναῖκας τῆς Ἀνατολῆς περιορισμοῦ, ὃ δὲ Ὁσμὰν ἐφιλοξενεῖτο ἤδη ἀπὸ πολλοῦ ὡς τέκνον τῆς οἰκίας, ὅτε κατὰ τύχην εἶδεν αὐτὴν ἡμέραν τινὰ ἐνασχολουμένην εἰς τὰ τῆς οἰκίας. Ὁ Ὁσμὰν ἐδεσμεύθη ὑπὸ τῶν θεληγῆτρων αὐτῆς· ἡ ἱστορία δὲν ἀναφέρει ἡμῖν ἐὰν πάραυτα ἐλιποθύμησε κατὰ τὸν συνήθη τρόπον τῶν ἡρώων τῶν ἀνατολικῶν μυθιστορημάτων, ἀλλ' ὁ ἔρωσ αὐτοῦ ἦν βεβαίως εἰλικρινέστατος, διότι ταχέως ἐζήτησεν εἰς γάμον τὴν ὠραίαν Σελήνην τοῦ κάλλους.

Ὁ γηραιὸς Ἐδεπαλῆς ἔδωκε δείγματα συνέσεως καὶ ἀφιλοκερδείας, εὐχαριστήσας τῷ νέῳ Ὁσμὰν καὶ λέγων ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ βασιθεῖ ἐπὶ τῆς συμπαθείας ἀνδρὸς τοσοῦτο νέου καὶ τοσοῦτο ἀνωτέρας τῆς ἑαυτοῦ καταγωγῆς.

Ὁ Ὁσμὰν, λυπηθεὶς ἀλλὰ μὴ ἀπελπισθεὶς, ἀρῆ γεῖται τὰς λύπας αὐτοῦ εἰς τὸν φίλον του, τὸν κύριον τοῦ Ἐσκί-σεχῆρ, διὰ τοσοῦτο ζωηρῶν καὶ ἐπαγωγῶν χρωμάτων διαζωγραφῶν τὴν καλλονὴν καὶ τὰς χάριτας τῆς ὠραίας ποιμενίδος, ὥστε ὁ ἄπιστος φίλος ἀρχεται ἐπορθαλιμῶν τὴν ἐξαισίαν ταύτην κόρη, βραδίῳ τὰς πρὸς ἐπιτυχίαν ἐλπίδας αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ὑπερόχου θέσεως αὐτοῦ ἐν τῇ χώρᾳ. Κατορθώσας νὰ ἴδῃ τὴν ὠραίαν Μὰλ χατοῦν ζητεῖ αὐτὴν ὀριστικῶς εἰς γάμον, ἀλλ' ὅτε πατήρ καὶ ἡ θυγάτηρ ἀρνοῦνται αὐτῷ τοῦτο βήτω.

Εἶτα φοβούμενος ὁ Ἐδεπαλῆς τὰς συνεπείας τῆς τόλμης αὐτοῦ καταλείπει κρυφίως καὶ ἐν τάχει τὸσον ἐπικίνδυνον γεινιάσιν καὶ καταφεύγει εἰς τὴν χώραν τοῦ Ἐρτογορούλ, πατρὸς τοῦ πιστοῦ Ὁσμὰν.

Ὁ νέος οὗτος ἦρωσ, οὐτινος τὰ πολεμικὰ αἰσθηματὰ ἤρξαντο ἐξεγειρόμενα, δὲν δύναται νὰ ἀφήσῃ ἀτιμώρητον τὴν προδοσίαν τοῦ ἀντιζήλου αὐτοῦ. Πολλοὶ ἐπακολουθοῦσιν ἀγῶνες καὶ ἐπὶ τέλος ὁ κύριος τοῦ Ἐσκί-σεχῆρ, ἀπελπισθεὶς ὅτι δὲν δύναται νὰ καταβῆ τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ, ζητεῖ διὰ νέας ἀπιστίας νὰ συλλάβῃ αὐτόν. Ὁ Ὁσμὰν, ἐκμανῆς γενόμενος, ποιεῖται γενναίαν ἔξοδον ἐκ τοῦ φρουρίου, ὅπου προσεπάθουν νὰ συλλάβωσιν αὐτόν, ἐξέρχεται νικητὴς ἐκ τῆς μάχης καὶ δίδει ταῦτο χρόνως πέρασ εἰς τε τὰς προθέσεις καὶ τὴν ζωὴν τοῦ προδότου αὐτοῦ φίλου. Ἀλλὰ νυμφεύεται τὴν ὠραίαν κόρη; Οὐδαμῶς· εἰδήσεν ἐπὶ δύο ἔτι νὰ-

ναμείνῃ ἔτη, ὅπως ἐμπορούμενος εἰς ὑπερρυσικοῦ δνεῖρου, προλέγοντος αὐτῷ τὴν μέλλουσαν δόξαν τῶν ἀπογόνων τοῦ Ἐδεπαλῆ καὶ Ὁσμὰν, καταπέιτῃ τὸν συνετὸν καὶ δειλὸν πατέρα ὅτι ὁ νέος εὐγενὴς, γενναῖος καὶ πιστὸς Τουρκμᾶνος δὲν ἦτο ἴσως ἄξιος περιφρονήσεως. Ὁ Ὁσμὰν καὶ ἡ Μὰλ χατοῦν ἐνυμφεύθησαν διὰ μαθητοῦ τοῦ γηραιοῦ σείχου ἀπλῶς καὶ ἄνευ πομπῆς, κατὰ τὸν νόμον καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ Προφήτου.

Καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον ὁ Ὁσμὰν μέγιστον ἐπεδείξατο σέβας πρὸς τὸν πενθερὸν αὐτοῦ, διδασκόμενος πάντοτε παρ' αὐτῷ καὶ συμβουλευόμενος αὐτόν περὶ πασῶν τῶν διοικητικῶν αὐτοῦ δυσχερειῶν. Μεγάλα εἰσοδήματα ὀρίσθησαν πρὸς διατήρησιν τοῦ σείχου, ὅστις εἰς προθεσθευτὴν ἡλικίαν ἐλθὼν ἔζη ἐν τῇ ἐπαύλει τοῦ πύργου Βελετζικ, περιποιούμενος καὶ περιθαλπόμενος παρὰ τῆς ἐναρέτου Μὰλ χατοῦν, μητρὸς τοῦ Ὁρχὰν βέη, ἣτις ὀλίγον βραδύτερον ἠκολούθησεν αὐτόν εἰς τὸν τάφον. Ὁ Ὁσμὰν ἔθαψεν αὐτοὺς ἐν Σογούτ, ὅπου ὁ τάφος τοῦ μεγάλου σείχου χρησιμεύει μέχρι σήμερον εἰς προσκύνημα τῶν Ὁθωμανῶν.

Ὁ πρῶτος τοῦ Ὁρχὰν γάμος ὁμοιάζει πρὸς ἱπποτικὸν τι μυθιστόρημα. Ἡ πρώτη αὐτοῦ σύζυγος ἐκκαλεῖτο Νιλουφέρ (ἦτοι κρῖνον τοῦ ὕδατος). Ἡ ἀρχὴ τοῦ λαμπροῦ τούτου ὀνόματος δίδεται ὑπό τινος πέρσου ποιητοῦ, ὕμνουντος τὸν πατριάρχην Ἰωσήφ. Τὸ ἐκ τῆς μορφῆς αὐτῆς ἀπαστρέπτον φῶς ἐξέβαλεν ἐκ τῶν ὕδατων τοῦ Νεῖλου τὸ ὠραῖον ἄνθος, τὴν Νιλουφέρ.

Τὸ ὠραῖον κρῖνον, ὅπερ λέγεται μὲν ὅτι ἦτο ἐλληνικὴ ἡγεμονία, πράγματι ὅμως ἦν κόρη ταπεινοῦ χριστιανοῦ ἱερέως τοῦ Ζαρχισιὰρ. ἦν μεμνηττωμένη καὶ ἔμελλε μετ' ὀλίγας ἡμέρας νὰ ὑπανδρευθῆ μετὰ τοῦ κυρίου τοῦ Βελετζικ. Ὁ πύργος οὗτος εὕρισκετο ἐπὶ τῆς κορυφῆς ὑψηλοῦ βράχου, ὀλίγας λεύγας πρὸς ἀνατολὰς τῆς Προύσης. Ὁ κύριος αὐτοῦ ζηλῶν τὴν δσημέραι αὐξάνουσαν δύναμιν τοῦ Ὁσμὰν, μεθ' οὗ ὅμως ἔζη ἐν ἀρίστη κατ' ἐπιφανείαν φιλίᾳ, ἐζήτηε ἀπὸ πολλοῦ τὸ μέσον τοῦ νὰ ὑποσκελίσῃ αὐτόν, καὶ προσεπάθησε νὰ βίβῃ εἰς τὴν παγίδα διὰ προσκλήσεως εἰς τὰς ἐορτὰς τῶν γάμων αὐτοῦ. Ὁ Ὁσμὰν, μαθὼν τοῦτο κρύφα, ἐνόησεν ἐντελῶς τὸν δόλον τῆς συνωμοσίας· ἀποδέχεται τὴν πρόσκλησιν προθύμως, προτιφέρει αὐτῷ ποίμνια προβάτων καὶ ζητεῖ ὅπως ἐπιτρέψῃ αὐτῷ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὰ κτήματα αὐτοῦ ἐντὸς τοῦ φρουρίου κρεῖττον τοῦ συνήθους, ὅπως ἀμέσως μετὰ τὰς ἐορτὰς ἦναι ἐλεύθερος νὰ μεταβῆ εἰς τὰς θερινὰς νομάς. Ἡ συμφωνία αὕτη διήρκει ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν καὶ πάντα τὰ κτήματα τοῦ Ὁσμὰν καὶ τῆς φυλῆς αὐτοῦ ἦσαν ἐξητραπελισμένα κατὰ τὸ θέρος ἐν Βελετζικ ἐπὶ μόνῳ

τῷ ὄρω ὅπως πάντα τὰ πράγματα μετενεχθῶσιν ἐκεῖ ὑπὸ τῶν γυναικῶν.

Ὁ φρούραρχος κατανοεὶς ἐκ τῆς ἀφελείας τοῦ Ὁσμὰν θεωρεῖ ἑαυτὸν θριαμβεύοντα καὶ ἀπέρχεται χαρμωσύνως μεθ' ὅλης τῆς πολεμικῆς αὐτοῦ συνοδείας ὅπως ὀδηγήσῃ παρ' ἑαυτοῦ τὴν νύμφην.

Τότε ὁ θησαυρὸς φθάνει. Οἱ ἵπποι βραδέως πεφορτωμένοι συνοδεύονται ὑπὸ 39 κεκαλυμμένων ἀνδρῶν. Οἱ βωμαλέοι οὗτοι οἰκονόμοι ὀλιγίστην ἐπιδείκνυνται γυναικεῖαν ἀδυναμίαν ἐκφορτόντες τοὺς ἵππους ταχέως τε καὶ ἀκόπως. Οὗτοι βεβαίως, ὡς εὐκόλως ἐννοεῖται, ἀπετέλουν ὄμιλον τῶν γενναϊτέρων καὶ ἀνδρειοτέρων ἀγωνιστῶν τοῦ στρατοῦ τοῦ Ὁσμὰν, Κονούρ Ἀλπ, Χασσὰν Ἀλπ, Ἀβδουρράχμὰν καὶ λοιπῶν, οἵτινες ἐν σπουδῇ ἐκκενοῦσι τοὺς πλήρεις ὅπλων σάκκους.

Κυριευθέντος σχεδὸν ἄνευ ἀντιστάσεως τοῦ πύργου, ὁ Ὁσμὰν ἐνασχολεῖται νὰ στήσῃ ἐνέδραν εἰς τὰς στενοπόρους τοῦ Καλδιραλικ, δι' οὗ μέλλει νὰ διεέλθῃ ἡ νύμφη. Ὁ ἄπιστος φρούραρχος φωνεύεται, ἡ δὲ νεαρὰ νύμφη Νιλουφέρ ἀναρπάσσεται ὑπὸ τοῦ Ὁσμὰν, ὅστις ὀρίζει αὐτὴν διὰ τὸν δεκατετραετῆ τότε υἱὸν αὐτοῦ Ὁρχὰν.

Πρόδηλον ὅτι ὁ Ὁσμὰν, ὁ νικηφόρος ἀγωνιστῆς, ὁ μέγας ἀρχηγὸς τῆς φυλῆς αὐτοῦ, ἐλησμόνησεν ἤδη τὸ τρυφερὸν εἰδύλλιον τῆς νεότητος αὐτοῦ, τὸν πρὸς τὴν ὠραίαν Μὰλ χατοῦν ἔρωτα αὐτοῦ· ἴσως ἐνόμιζεν ὅτι ὁ ἄμεσος οὗτος τρόπος τοῦ ν' ἀρπάσῃ ἔτοιμον κατὰ πάντα νύμφην διὰ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἀπήλλασεν αὐτὸν πολλῶν φροντίδων, ἀναστεναγμῶν καὶ ἀπωλείας χρόνου. Ἀλλὰ καὶ ἡ Νιλουφέρ ὑπέκυψεν ἀγογγύστως εἰς τὴν τύχην αὐτῆς· δυνατὸν δὲ μάλιστα νὰ ὑποθεθῆ ὅτι εὗρεν ἐν αὐτῇ τὴν εὐτυχίαν, διότι βραδύτερον τὸ ὄνομα αὐτῆς συνετέλεσεν εἰς τὴν δόξαν τῆς βασιλείας τοῦ συζύγου αὐτῆς. Ἀναφέρεται ὡς ἰδρύσασα ἔνδεκα καὶ ἑκατὸν μνημεῖα καὶ καθιδρύματα κοινωφελῆ καὶ φιλανθρωπικὰ καθ' ἅπασαν τὴν ἐπαρχίαν ἐκεῖνην, ὧν πλεῖστα εὕρισκονται ἐν αὐτῇ τῇ Προύσῃ. Πρὸς τοῖς ἄλλοις δέον νὰ μνημονευθῆ ἡ νέα λιθίνη γέφυρα, βίφθεσσα ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ, φέροντος πάντοτε τὸ ὄνομα Νιλουφέρ.

Περὶ τὸ τέλος τοῦ βίου ἡ Νιλουφέρ χατοῦν ἀπεσύρθη εἰς τὸ φρούριον τῆς Νικαίας, ἐν ᾗ ἰδρύθη ὑπ' αὐτῆς τὸ ὠραιότερον τῶν τουρκικῶν τεμενῶν. Ἐκεῖ εἶδεν αὐτὴν ὁ περίφημος περιηγητὴς Ἴβν Βατουλλάχ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΔ' αἰῶνος ἀποκαλῶν αὐτὴν Βεῖλλαλοῦ χατοῦν, εἰσεβῆ καὶ ἐξείρετον ἡγεμονίδα. Ἥτις ἐξετίνα καὶ ὑπελήπτετο αὐτόν.

Υἱοὶ τῆς Νιλουφέρ ἦσαν ὁ Σουλεῦμὰν σάχ καὶ Μουράτ ὁ Α'.

Ὁ Ὁρχὰν κατὰ τὸν μακρὸν αὐτοῦ βίον συνῆψε

καὶ ἄλλους γάμους, ὧν ἀφηγοῦμεθα τὸν τελευταῖον μόνον

Ἐζήκοντα ἔτη μετὰ τὴν ἀρπαγὴν τοῦ Ὁραίου κρῖνου ὁ Ὁρχὰν, ὁ ἰσχυρὸς τότε ἐμίρης, ὁ σοφὸς διπλωμάτης καὶ τὸ δεύτερον ἔτι νυμφεύεται. Κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην αἱ ἱπποτικαὶ μάχαι δὲν ἦσαν ἐν ἐνεργείᾳ (ὁ ταλαίπωρος γέρον δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἀποδύθῃ εἰς τοιοῦτους ἀγῶνας), ἡ μελλόνυμφος δὲν εἶναι πλέον ὠραία κόρη τῶν βουβῶν, φέρουσα ὄνομα νύμφης, ἀλλὰ πορφυρογέννητος, ἡ κόρη καταβρέοντος αὐτοκρατορικοῦ οἴκου, ἡ εὐγενὴς ἡγεμονία Θεοδώρα. Ἡ πομπώδης καὶ λεπτομερὴς ἀφήγησις τῆς λαμπρᾶς ταύτης τελετῆς ἀναφέρει ὅτι ὁ Ὁρχὰν ἀπέστειλεν εἰς Κωνσταντινούπολιν τριάκοντα πλοῖα, στρατῶν, ἱππικῶν καὶ τοὺς πρώτους τῶν αὐλικῶν αὐτοῦ, ὅπως παραλάβωσι τὴν μνηστὴν ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν γονέων αὐτῆς, τοῦ Καντακουζηνοῦ καὶ τῆς αυτοκρατορίας Εἰρήνης.

Οἱ γάμοι ἐτελέσθησαν ἐν Σηλυβρία, παράπηγμα δ' ἐστήθη ἐν τῇ πλησίον τῆς πόλεως πεδιάδι, καλυφθὲν διὰ λαμπρῶν ὑφασμάτων. Κατ' ἀρχαίον βυζαντινὸν ἔθιμον ὁσάκις ἡγεμονία τῆς αυτοκρατορικῆς οἰκογενείας εἰδίδετο γαμετὴ εἰς ξένον, ἡ μελλόνυμφος ἔδει πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως αὐτῆς νὰ παραστῆ εἰς τὸν λαόν. Πλαγίῳθεν τοῦ παραπήγματος ἡ αυτοκράτειρα περιέμενεν ὑπὸ σκηνὴν μετὰ τριῶν αὐτῆς θυγατέρων. Ἡ ὦρα τῆς ἀναχωρήσεως τῆς μελλονύμφου ἐπέστη, ἀθρόον δὲ τὸ πλῆθος συβρέει εἰς τὴν πεδιάδα σιωπηλόν. Τοῦ σημείου δοθέντος, τὰ ἐκ μεταξὺ καὶ χρυσοκέντητα παραπετάσματα καταπίπτουσι περὶ τὸ σκῆνωμα καὶ ἐπιφαίνεται ἡ ἡγεμονία ἐν τῷ μέσῳ θεραπόντων ἐπὶ γονάτων καὶ δάδας εἰς χεῖρας κρατούντων. Ἀκούονται τότε τὰ σαλπύγματα, αἱ χειροκροτήσεις τοῦ πλήθους, καὶ αἱ ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας τοῦ γάμου εὐχαὶ ἐπὶ πολλὰς κατὰ συνέθειαν ἡμέρας εὐωχίας καὶ χαρᾶς. (Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ).

Δ. Β.

Ἡ ΓΥΝΗ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 16' ΑΙΩΝΑ.

(Ἐκ τῶν τοῦ Εὐγενίου Πελλετάρ).

Ἐν τῷ καθ' ὃν ζῶμεν χρόνῳ τὸ περὶ ἰσότητος ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ζήτημα ὑπὸ συζήτησιν ἐτέθη· ὅπως δὲ πάντοτε συμβαίνει, ὅταν βάδως τις τύχῃ συγκεκαμμένη κατὰ φορὰν-τινα, ἀνακάμπτουσιν αὐτὴν κατὰ τὴν ἐναντίαν ἔξιν, τῆς ἰσορροπίας τὴν ἀποκατατάσασιν ἐπιδιώκοντες· οὕτω καὶ ἐνταῦθα. Νεωτερισταὶ τινες σύγχρονοι ἄνδρες πνεύματος καὶ πλεονεκτικῶν εὐμοιροῦντες, προέβησαν μέγχι τοῦ δυσχερισθῆναι τὴν τῆς γυναικὸς ὑπὲρ τὸν ἄνδρα ὑπεροχὴν. Ἀλλ' οὐχ οὕτως! Οὐδαμῶς τῆς γυναικὸς ὑπὲρ τὸν ἄνδρα παραδεχόμενοι ὑπε

ροχήν, οὐδεμίαν δὲ τοῦ ἀνδρός ὑπὲρ τὴν γυναῖκα, ἀρκεσθῶμεν εἰς τὴν ἀναμέσον αὐτῶν ἰσότητα.

Ἡ ἰσότης συνιστᾷ τὴν δικαιοσύνην, ἐγὼ δὲ καὶ πέρα τούτου προβαίνω λέγων ὅτι ἡ στοργὴ εἶναι ἰσότητος ἀπεργαστική, τὴν φυσικὴν δὲ μεταξὺ ἀνδρός καὶ γυναικὸς σχέσιν, ἡ ἀμοιβαία ἀποτελεῖ στοργή.

Ἄλλὰ τούτου δοθέντος, δύναται τις ἄρα εἰπεῖν ὅτι ἀνὴρ καὶ γυνὴ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ τυγχάνουσιν ὄν; Ἀνθρωπίνως νοούντες τὸ πρᾶγμα συμφάσκωμεν, ἐπειδὴ ἀμφότεροι εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἀνήκουσιν οἰκογένειαν, τὴν ἀνθρωπότητα συνιστῶσι. Θεῖα ὁμῶς οἰκονομία καὶ ὁμοιοὶ ἀλλήλοις καὶ ἀνόμοιοι συγχρόνως ὑπάρχουσιν, ὅμοιοι μὲν καθόσον πρὸς τὸν αὐτὸν συμπορεύονται προορισμῶν, ἀνόμοιοι δὲ καθόσον ἐν τῷ προορισμῷ τούτῳ τὴν ποικιλίαν εἰσάγουσιν· οἱ βουλόμενοι ἄρα σήμερον τὴν γυναῖκα εἰς ἀνδρα νὰ μεταβάλλωμεν, οὐδὲν ἄλλο ἢ παραδοξολογίαν πάντη ἐναντίαν τῇ φύσει πρεσβεύουσιν· ἡ γυνὴ δέον νὰ μένη γυνὴ, ὡσπερ ὁ ἀνὴρ τὸ καθ' ἑαυτὸν ἀπεῖλει νὰ μένη ἀνὴρ· ἐὰν δὲ μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχωσι διαφοραὶ, ἅ!, πιστεῦσατέ μοι, δὲν εἶναι αὗται τυχαίας ἰδιοτροπίας ἀπόβροια.

Τὴν κατὰ τὸν 10' αἰῶνα ἀνατροπὴν τῆς γυναικὸς συχρότατα δυστυχῶς ἀναλαμβάνομεν πρὸς τὸ τέταρτον τῆς ὥρας, ὅπερ προηγεῖται τοῦ γάμου, ἀφορῶντες ἐνῷ ἐξεναντίας χάριν τῆς ἐπιούσης τοῦ γάμου ἡμέρας ἀφείλομεν ν' ἀνατρέψωμεν αὐτὴν, χάριν τοῦ χρόνου δηλονότι ἐκείνου, καθ' ὃν καὶ ὁ προορισμὸς καὶ ἡ μείζων αὐτῆς ἀξιοπρέπεια ἐκδηλοῦται, καθόσον ἀπὸ τῆς ὑστεραίας τοῦ γάμου ἀρχεται αὕτη ἀσκοῦσα τὴν εὐγενεστάτην ἐν τῷ κόσμῳ λειτουργίαν, τὴν λειτουργίαν τῆς τοῦ ἀνθρώπου γένους διαπαιδαγωγήσεως, ἀπὸ τῆς νηπιώδους ἀρχομένη ἡλικίας. Ἀνοψώσωμεν ἄρα τὴν ψυχὴν αὐτῆς μέχρι τοῦ τοιοῦτου προορισμοῦ. Οἰαδὴποτε τριόντι καὶ ἂν τῆ τοῦ ἀνδρός ἡ λειτουργία, ἔστω ἡ ἐξοχότερα, ἡ μᾶλλον πεποικιλμένη, ἡ μᾶλλον περιτετηγνημένη, οὐδεμίαν γινώσκω ἐν τῷ κόσμῳ μεγαλειότεραν τῆς λειτουργίας γυναικὸς, ἣτις οὐχ ἀπλῶς ἐν τῷ βίῳ τὸ ἑαυτῆς τίκτει τέκνον, ἀλλ' ἣτις τὸν ἑαυτῆς παρατείνει τοκετὸν, ἀδιαλείπτως χορηγοῦσα οὐ μόνον τὸ τῆς φιλοστοργίας γάλα, ὡς ἐν τῇ πρώτῃ ὥρᾳ, ἀλλὰ καὶ τῆς ψυχῆς αὐτῆς τὸ γάλα, ἐμπνέουσα αὐτῇ τὴν ἀρετὴν. Οὐδὲν ἐν τῷ κόσμῳ μεγαλοῦργότερον τοῦ διαπλάττειν μίαν ψυχὴν.

Ἀποσοθήσατε λοιπὸν τὴν ἀνατροπὴν τῆς πολυτελείας, τῆς ματαιοφροσύνης, διδόντες ἀντ' αὐτῆς τῇ γυναικὶ ἀνατροπὴν ἀμύζουσαν αὐτῇ, καὶ τῆς ἀνταξία ἐφάνη, ὅσῳκις τυχαίως ἔλαβε τοιαύτην.

Ἄπὸ τῆς ἀγωγῆς δὲ ταύτης οὐδόλωσ ἐννοούμεν, ἄπαγε! τῶν καλλωπισμῶν τὰς τέχνας ν' ἀποσκυβαλίσωμεν! Ἄς μακθάνῃ ἡ γυνὴ τὴν αἰσθητικὴν, τὴν ἐπιστήμην δηλονότι τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἀρμονίας· δόξα τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας εἶναι ἡ τέχνη· ὁ ἀνὴρ δὲ τότε εἶναι ἐντελής, ὅταν τῇ κάτοχος τῆς δευτέρας ἐκείνης ἀξίας τῆς ζωῆς, δι' ἧς θαυμάζοντες τὸ ἰδανικὸν κάλλος, τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς ἀληθείας, ὡς ὁ Πλάτων ἔλεγεν, ὑπεράνω ἡμῶν αὐτῶν ἀνυψούμεθα εἰς τὴν ὑπερτάτην, ὡς εἶπεν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς ὄροσιν μετεωρίζομενοι. Ναί! Ἐνδελεχῆς ἔστω ἡ πρὸς τοὺς μεγάλους ζωγράφους καὶ τοὺς μεγάλους γλύπτας τῆς γυναικὸς οἰκειότης, ἐπίμονος ἡ σχέσις, μνησθέντω παρ' αὐτοὺς νὰ σέβῃ ὅ,τι θεϊότερον ἐν τῇ ἀνθρωπότητι ὑπάρχει.

Πλὴν δὲν ἀρκεῖ μόνον τὸ γινώσκειν τὴν τέχνην, δὲν ἀρκεῖ προεῖτι τὸ ἀσκεῖν τὴν μεγίστην τοῦ παρόντος χρόνου τέχνην, σύγγνωτε δέ μοι ἂν ἀμύητος ὢν περὶ αὐτῆς λαλῶ, τὴν τέχνην λέγω τὴν μουσικὴν, τὴν τέχνην ταύτην τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος, τὴν πάσας κραδαίνουσαν τὰς ἀνθρωπίνους δυνάμεις, ἀλλ' ἀνάγκη καὶ νὰ συναίσθανῆται τὴνμεγάλην ταύτην τῶν ἡχῶν ἀρμονίαν, ἣτις οὐδὲν ἄλλο φαίνεται πως οὔσα, ἢ ἡ ἐξωτερικὴ ἔκφρασις τῆς ἐν ἡμῖν ἐνούσης ἐνδομύχου ἀρμονίας, δι' ἧς μείζονας ἡμᾶς αὐτοὺς συναίσθανόμεθα, καὶ μέχρι τινὸς καὶ βέλτιον ἐμπενυσμένους. Ἐπιτρέφατέ μοι δὲ πρὸς τούτῳ ὄντος τοῦ λόγου, νὰ ὑπομνήσω ὑμῖν εὐφυοῦς τινος γυναικὸς λόγον. Ἄγνωστος διὰ τὴν ἔλπεσιν, ὅσῳκις ἄσμα τοῦ Mozart παίζω, κραταιότερον αἰσθάνομαι τὸν πρὸς τὸν ἀνδρα μου ἔρωτα.

Ἄλλ' ὑπὲρ τὴν μουσικὴν καὶ ἐπέκεινα ταύτης αἰφρεῖται ἡ ὑψίστη τῶν τεχνῶν, ἡ ποίησις ἢ ἐξείρουσα, ἢ ἐξευγενίζουσα, ἢ ἰδεώδη πάντα τοῦ ἀνθρώπου τὰ αἰσθήματα ἀπεργαζομένη καὶ μέχρι τῆς ὑψίστης αὐτῶν ἐκφράσεως ὑπερτείνουσα αὐτά. Ἄ! δίχως τινὸς ἀμφιβολίας, ὡς ὑπάρχει βιβλίον καὶ βιβλίον, οὕτως ὑπάρχει ποίησις καὶ ποίησις. Ἄλλὰ τὴν ἱερὰν ποίησιν, τὴν λυρικὴν ποίησιν ἀπειδέστατα ἀφείλομεν εἰς τὴν νεκρὰν κόρην νὰ μεταδίδωμεν, διότι δι' αὐτῆς διδαχθῆσεται τοῦ ἀνθρώπου προορισμὸς τὴν ἐννοίαν, δι' αὐτῆς ἀκούσεται ἀντηχοῦσαν τὴν μεγάλην τῆς φύσεως φωνήν. Οἴμοι! Ἐξέλιπεν ὁ ποιητὴς τοῦ ἰδανικοῦ! Πρὸ μικροῦ ἐτελεύτησεν ἡμεῖς οἱ φίλοι αὐτοῦ οὐδέποτε πλέον θὰ συναντήσωμεν αὐτὸν ἐν τῇ τρίβῳ τοῦ βίου. Εἶδον αὐτὸν τὸ τελευταῖον ἐπὶ τῆς νεκρικῆς κλίνης κατακείμενον· ὁ θάνατος εἶχε μεταβάλλῃ τὴν μορφήν αὐτοῦ, ἐπ' ἧς ἀθανασίας διέλαμπε στέφανος.

Ὁ Λαμαρτίνε, ὦ διδάσκαλέ μου, ὦ πάντων ἡμῶν διδάσκαλε! Ἐντὸς τοῦ μεγάλου ἀγνώστου, εἰς ὃ εἰσεδύσας, ἀγνοῶ τίς ποτε εἶναι ὁ ὕπνος σου, ἢ τίς ἔσται ἡ ἀφύπνωσίς σου· ἀλλ' ὅ,τι τολμῶ εἰπεῖν, εἶναι ὅτι ὡς πρὸς ἡμᾶς δὲν ἀπέθανες, ὅτι τὸ πνευμά σου ἐν μέσῳ ἡμῶν διατελεῖ παρὸν, ὅτι πᾶσαι αἱ νεάνιδες, πᾶσαι αἱ ἀθηραὶ ψυχαί, αἱ ὑπὸ τῆς ἱερᾶς τοῦ ἰδεώδους καλοῦ κατεχόμεναι νόσου, θέλουσιν ἀναγινώσκει τὰς ποιήσεις σου ἐν ὥρᾳ ἕκρας ὑπὸ τὴν βαλσαμικὴν τῆς ἀτραποῦ λευκάκανθαν, ἀφίνουσαι δὲ κατόπιν τρεμούσας ὑπὸ τοὺς δακτύλους των τὰς σελίδας, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς οὐρανὸν αἵρουσαι, θὰ δύνανται νὰ λέγωσιν ὡς ὁ φιλόσοφος, οὗ τὸ ὄνομα ἐπελαθόμην, αἰσθάνομαι· εἰσδύσαν ἐν ἐμοὶ τὸ ἄπειρον. Ἡμέραν δέ τινα αἱ ἐρῶσαι καρδίαι, ἀναλαμβάνουσαι τὴν πρὸς τὸ Saint Point εὐσεβῆ ὁδοπορίαν, θὰ ἐξακολουθῶσιν αὐτὴν ἐπὶ τοσοῦτον, ἐφ' ὅσον ἡ γαλλικὴ θὰ ὁμιλῆται γλωσσοῦ, ἐκδικουσαί σου τὴν ἀπομόνωσιν, τὸ γῆρας τὸ λυγρὸν, τὴν ἐκφορὰν καὶ τὴν ἀγνωμοσύνην τῶν συγχρόνων σου.

Ἄλλ' οὐτε ἡ τέχνη, οὐτε ἡ ποίησις πρὸς τὴν τῆς γυναικὸς ἀρκοῦσιν ἐκπαίδευσιν· ὑπάρχει τις πρὸς ταύταις ἀνωτέρα διδασκαλία, ἣν ἀφείλομεν νὰ μεταδώσωμεν αὐτῇ, ἡ διδασκαλία τοῦ ὁρθοῦ λόγου.

Ἐν Ἀρτάκη, 187....

N. K. A.

ΤΑ ἌΝΘΗ. ΩΡΑΙΟΤΗΣ ΑΥΤῶΝ.

Τί τὸ ὠραῖον ἐν τοῖς ἄνθεσιν;

Πῶς ἤθελε δυναθῆ τις νὰ ὀρίσῃ αὐτὸ, καὶ διὰ ποίων χαρακτηριστικῶν θὰ ἴδύνατο νὰ τὸ ἀναγνωρίσῃ; Ὑπάρχει ἄρα γε βᾶσις ἢ δύναται νὰ διατυπώσῃ, ἢ ἡ ἰδέα τοῦ ὠραίου κολάζεται κατὰ τὸν καιρὸν καὶ τὰς περιστάσεις;

Ὁρατὸν ἔστι· πᾶν ὅ,τι ἀρέσκει.

Ἰδοὺ εἷς ὀρισμὸς· ἀλλ' ἄραγε λύεται δι' αὐτοῦ τὸ ζήτημα; Τὸ ἐνταῦθα ἀρέσκον, πιθανὸν νὰ ἴναι πάντη ἀδιάφορον ἀλλαχού· δέον λοιπὸν νὰ ληρθῆ ὡς ὑπόθεσις ἡ δυνάμις τῆς ὑπεροχῆς, ἢ τὸ ἀρέσκον εἰς τινὰς μόνον εἶναι ὠραῖον, ἂν καὶ ὑπάρχουσι πολλοὶ μὴδὲν αἰσθανόμενοι εἰς τὴν θῆαν αὐτοῦ; . . .

Κυρίως ὠραῖον δέον νὰ λέγηται ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πάντες ὁμοφώνως ὡς τοιοῦτο παραδέχονται. Ἄλλ' εἰς τὰ ἄνθη οὐδὲν σχεδὸν ὑπάρχει δύσμορφον· ἄρα τὸ πᾶν ἐν αὐτοῖς ἔστιν ὠραῖον. Καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα ἐν ταῖς τῶν ἀνθῶν περιγραφαῖς, διάφορα μεταχειριζόμενοι ἐπίθετα οἱ περὶ αὐτῶν γράφοντες οὐδέποτε ἐγενέκυσαν τὴν λέξιν ὠραῖον.

Καὶ τοῦτο διὰτί;

Διότι ὄντα τινὰ, πολὺ τῶν ἀνθῶν ὠραιότερα, ἐκ τοῦ πολλοῦ ἐγωῖσμοῦ οἰκαιοποιοῦνται τὴν προσωμίαν ταύτην, χωρὶς νὰ θέλωσι νὰ παραχωρήσωσιν αὐτὴν εἰς ἄλλα.

Σύμπας ὁ κόσμος ἀπεκάλεσεν αὐτὰ διὰ τῆς προσωμίας τοῦ ὠραίου.

Τὸ ὠραῖον τοῦτο ἐὰν δὲν ἴναι τὸ ἄνθος εἶναι ὁμῶς τὸ φύλον! . . .

Τὸ πρόνοιον τοῦ ὠραίου δοθὲν ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὸ ὠραῖον μόνον φύλον, δηλαδὴ τὴν γυναῖκα, κατέστη προῖόντος τοῦ χρόνου ὁ ἀχώριστος αὐτῆς σύντροφος.

Οὐδεὶς ἠδυνήθη νὰ ἀντιπῆ εἰς τοῦτο.

Αὐτὸς ὁ ἔξοχος Μίλων, ἀποκαλῶν τὰς γυναικας λάθη τῆς φύσεως, ἐπιπροσθέτει· ὠραῖα λάθη!

Ἰδωμεν ὁμῶς ἐκ τοῦ πλησίον καὶ τὸ ἄνθος, τὸ φυσικὸν τοῦτο σύμβολον τῶν αἰσθημάτων μας, ὅπερ ἀπὸ τῆς μικρᾶς ἡλικίας μέχρι αὐτοῦ τοῦ ἐσχάτου γήρατος παρέχει ἡμῖν οὐκ ὀλίγα θέλητρα!

Τὸ πᾶν δὲν εἶναι ὠραῖον καὶ ἀξιοθαύμαστον καὶ ἐν αὐτῷ;

ὑπὸ τοῦ ἑαρινοῦ ἡλίου ζωογονούμενον τὸ ἄνθος ἀπονέμει ἡμῖν τὰς θερμότητας αὐτοῦ εὐωδίας. Ἀκολουθήσατε τοὺς διαφόρους ἐξελιγμούς, δι' ὧν διέρχεται πρὶν ἢ φθῆσῃ εἰς τὴν στιγμὴν τῆς ἀνθήσεως! Κατ' ἀρχὰς μικύλος κόκκος ἐμπεριέχει τὸ μέλλον μεγάλο ὄντος. Ἐμπεπηγμένος εἰς τὴν γῆν ὁ ἀδύνατος οὗτος κόκκος ζυμοῦται, ἐκρήννυται καὶ προάγει φύτρον, ὅπερ ἀνατινάσσει τὴν γηίνην μάζαν ἣτις καλύπτει αὐτὸ βλαστάνει ἐν στελέχῳ. Τὸ στέλεχος τοῦτο ὁσημέραι στολιζέται μὲ φύλλα καὶ λήγει εἰς κάλυκα, ἣτις ὑπερπράνως γεννᾷ ἄνθη εὐωδῆ, ὧν τὰ ζωηρὰ καὶ ποικίλα χρώματα θαμβοῦσι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν! Εἶναι τόσῳ θαυμασίον καὶ ὠραῖον, ὥστε μετέχει ἀνεξηγήτου τινὸς, ὅπως τόσα ἄλλα τῆς γηίνης ὠραιότητος συμπτώματα, ἀναμιμνήσκοντα ἡμῖν ὅτι τὸ πᾶν ἐν τῷ σύμπαντι ἔστιν ἔργον μιᾶς ἀνωτάτου καὶ ἀκαταλήπτου νοός! . . .

Πρὸς ἐξέτασιν τῆς ἀληθοῦς τῶν ἀνθῶν ὠραιότητος, λάθωμεν δύο διαφορετικὰ παραδείγματα.

Φυτόν τι κομίζεται ἐκ λίαν μεμακρυσμένων τόπων· ἐπειδὴ, μέχρις οὗ φθῆσῃ εἰς τὸ προσδιωρισμένον αὐτῷ μέρος, χρῆζει μεγάλων καὶ πολλῶν ἐξόδων, ἄρα ἔχει καὶ μεγάλην ἀξίαν. Ὅστις λοιπὸν ἀποκτήσῃ τὸ πολυδάπανον τοῦτο φυτόν, θέλει διιχυρίζεσθαι ὅτι κατέχει τι ἄντως ὠραῖον· ἀδίστατον ἂν τοῦτο μετέχει ὠραιότητος τινος· πρᾶξι,

ὅμως οὗτος νὰ βεβαιωθῆ προηγουμένως, ἂν τὸ φυτὸν τοῦτο θέλει διατηρήσει τὴν πραγματικὴν αὐτοῦ ἀξίαν, καὶ διὰ τῆς σπανιότητος καὶ τοῦ παραδόξου αὐτοῦ θέλει τῷ δοθῆ ἐπιστημότης τις· ἐὰν ὅμως ἀνεξετάστως καὶ μόνον διότι τιμᾶται πολλοῦ, ὁ ἔραστής αὐτοῦ ἤθελε νομίζει ὅτι κατέχει τι ὠραῖον, ἀναμφιβόλως θὰ ἠπατᾶτο.

Φυτοκόμος ἀνεκάλυψε διὰ πολλῶν αὐτοῦ κόπων νέον εἶδος καμελίαις. Τὸ εἶδος τοῦτο διαφέρει ἀρκούντως τῶν ἄλλων· τὸ ἄνθος αὐτοῦ εἶναι διπλοῦν καὶ κανονικὸν καὶ ἀρέσκει εἰς τὴν πρώτην θέαν. Ἀλλὰ θέλει ἀράξει καταλάβει τὴν αὐτὴν θέσιν, ἣν ἀπὸ ἡμίσεως αἰῶνος κατέχει· ἕτερον τοῦ αὐτοῦ γένους ἐν τῇ συλλογῇ ἐνὸς ἔραστοῦ; Ἐνταῦθα βλέπομεν ὅτι ἀπατεῖται οὐ σμικρὰ εἰδημοσύνη ὅπως μὴ τις ἀπατηθῆ ἐκ τῆς πρώτης ταύτης ὄψεως.

Ἐκ τῶν δύο ἀπλῶν τούτων παραδειγμάτων συμπεραίνεται ὅτι ὑπάρχουσι κανόνες καὶ βάσεις τῆς ἐκτιμήσεως.

Οὐδὲν ἀπλούστερον δύναται τις νὰ μοι ἀπαντήσῃ. Ἡ ζωηρότης τοῦ χρώματος, ἡ ἔκτασις τοῦ σχήματος, ἡ κομψὴ διάταξις καὶ συναρμογὴ τῶν πετάλων, πάντα ταῦτα εἶναι χαρακτηριστικὰ δι' ὧν τὰ καλλίμορφα ἄνθη διακρίνονται.

Ἡ ἰδέα αὕτη εἶναι παραδεκτὴ διὰ τινὰ μόνον γένη· ἀλλ' ἄρα τὸ πᾶν τοῦ ὠραίου ἐξ αὐτῶν τῶν ὀρισμῶν συνίσταται;

Εἰσέρχομαι ἐν τινι θερμοκηπίῳ σατυριομόρφων (orchidées). Ὅσμη παράδοξος μᾶλλον ἢ εὐχάριστος με ἀναγκάζει νὰ ρίψω τὸ βλέμμα ἐπὶ βαθμίδος, ἐνθα ἀνακαλύπτω σειρὰν μεγάλων ἐντόμων χρώματος μελανοῦ σχεδὸν μαύρου. Εἶναι τὰ ἄνθη τῆς γογγύρας τῆς πορφύρας (gongora atropurpurea). Τὸ ἄνθος τοῦτο οὐδὲν ἔχει τὸ ὠραῖον κατὰ τὴν κοινὴν ἰδέαν, ἀλλ' ἐνδιαφέρει λίαν, κινεῖ τὴν περιέργειαν, προκαλεῖ τὴν μερικὴν αὐτοῦ ἐξέτασιν, προκαλεῖ τὸν θαυμασμόν, ἐπισύρει τὴν προσοχὴν καὶ δύναται νὰ ὀνομασθῇ . . . ὠραῖον τὸ φυτὸν τοῦτο!!

Ἐὰν σὰς ἡρώτων ἐκ τῶν προτέρων τίνα ἰδέαν θὰ ἐσχηματίζετε περὶ φυτοῦ, τοῦ ὁποίου τὸ ἄνθος εἶναι μικύλον, χρώματος ὀχρολευκοῦ, καθ' ὅλα ὁμοιόμορφον, καὶ ἀνευ εὐωδίας τινος, εἰς ἀπάντησιν θὰ ἤκουον. Θὰ ἦναι βεβαίως ἀσήμαντόν τι. Καὶ ὅμως τὸ νηματσοειδὲς δένδροκίλλιον (dendrochillum filiformis), οὗ τὴν περιγραφὴν πρὸ ὀλίγου ἠκούσατε εἶναι ἐκ τῶν περιφημοτέρων σατυριομόρφων, πάντοτε περιζήτητον, καὶ ἀρετὰ μεγάλῃς ἀξίας.

Ἐν τῇ γογγύρα παρατηρεῖται τὸ παράδοξον τοῦ σχήματος καὶ χρώματος, ἡ ἀγρία αὐτῆς εὐω-

δία, ἀτακτὸν τι καὶ ἐν γένει ἡ ἐπικρατοῦσα γενικὴ καὶ ζωηρὰ σύγχυσις.

Ἐν τῷ δένδροκίλλῳ ἐπίσης τὸ ἀλλόκοτον τοῦ σχεδίου, ἀλλὰ πρὸ πάντων μία ἀπαράμιλλος καὶ ἀνεξήγητος χάρις, ἥτις ἀνυψοῖ τὴν ἀξίαν τοῦ ἄθροιστοῦ τούτου φυτοῦ.

Ἐὰν παρουσιάσῃτε τὰ δύο ἀνωτέρω φυτὰ εἰς πολυπληθῆ ὄμματα, θέλετε ἰδεῖ γνώμας πολὺ διαφερούσας ἀλλήλων· οἱ δίδοντες τὸ προνόμιον τοῦ ὠραίου τῷ ἐνὶ θέλουσιν ἀκουσίως δεῖξει ἀποστροφὴν τινα πρὸς τὸ ἕτερον. Ἡ ἀποστροφὴ ὅμως αὕτη τοῦ ἐνὸς δὲν δύναται νὰ ἔχῃ μεγαλύτεραν σημασίαν τοῦ συστηματικοῦ θαυμασμοῦ τοῦ ἕτερου.

Τὸ ἀπόλυτος ὠραῖον οὔτε ὑπῆρξεν, οὔτε ὑπάρχει δι' ἡμᾶς· ὅθεν εὐχαριστηθῶμεν ἐκ τῆς σχετικῆς ὠραιότητος, ἐξ ἐκείνης μάλιστα ἥτις ἀνταποκρίνεται εἰς ἐν τῶν αἰσθημάτων ἢ μίαν τῶν ἀναγκῶν ἡμῶν, διότι, ὡς εἶπε σοφὸς τις, τὸ καλὸν, τὸ ὠραῖον καὶ τὸ ἐπιωφελές, οὐδέποτε πρέπει καθ' ὀλοκληρίαν ν' ἀποχωρίζονται.

Καὶ ἐπειδὴ ὠμολογήσαμεν ὅτι ἐν τῷ ἄνθει εὐρίσκουμεν σχετικὴν καὶ οὐχὶ ἀπόλυτον ὠραιότητα, γενικεύσαμεν καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὠραίων τὴν ἰδέαν ταύτην.

Ὅπως ἐν τῷ ἄνθει οὕτω καὶ ἐν τῇ γυναικί δὲν δύναμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ἐντελῆ ὠραιότητα, ἀδύνατον ἄλλως, ἀλλὰ σχετικὴν.

Καὶ ὅμως τὸ γυναικεῖον φῶλον παρ' ὅλων ὀνομασθῆ ὠραῖον, ἐνῶ τὰ ἄνθη πρὸς αὐτὸ σχετιζόμενα δὲν ἐκοσμήθησαν ὑπὸ ταύτης τῆς προσωνομίας.

Ὅποια ἡ διαφορὰ μεταξύ γυναικὸς καὶ ἄνθους! Ἐν πολλαῖς περιστάσεσιν δὲν εἶναι σοβαρὰ καὶ σπουδαία. . .

Συγκρίνοντες τὸ ἐν πρὸς τὸ ἕτερον, θέλετε ἰδεῖ ὅτι πολλὰ τῶν προσόντων τοῦ ἄνθους στερεῖται ἢ περιζήτητος γυναικεῖα καλλονή.

Παραβάλλοντες τὴν γυναῖκα πρὸς τὸ ἄνθος θέλετε ἰδεῖ δύο ὠραῖα ἐν συγκρίσει.

Τὸ ἐν ὠραῖον καὶ ζηλότυπον, τὴν γυναῖκα.

Τὸ ἕτερον ὠραῖον καὶ ἀγνόν, τὸ ἄνθος!

Τὸ ἄνθος ἐν τῇ ἀγνότητι αὐτοῦ δὲν φαίνεται ἐπιζητοῦν τὸ λεπτόν λογικόν, δι' οὗ ἐπρόκεισεν ὁ Θεὸς τὴν γυναῖκα.

Ἡ γυνὴ ἐν τῇ ἀπειρῳ ζηλοτυπίᾳ ζηλεύει καὶ αὐτὸ τὸ ἀψυχον ἄνθος!

Τὸ ἄνθος ἐκ φύσεως εὐωδιᾷ, μεθύσκον ἡμᾶς διὰ τοῦ λεπτοῦ ἀρώματος αὐτοῦ.

Ἡ γυνὴ ἀπομιμουμένη τὸ ἄνθος, θέλουσα μάλιστα νὰ ὑπερτερῆσῃ αὐτὸ, κοσμεῖται ἀπὸ διαφόρους τεχνητὰς εὐωδίας.

Δὲν ἀρκεῖται κατακτωμένη μίαν μόνην αἴσθησιν ἡμῶν, τὴν ὄρασιν, ἀλλὰ ζητεῖ τὴν κατάκτησιν καὶ ἑτέρας, τῆς ὀσφρήσεως.

Τὸ ἄνθος ὑπομονητικὸν ἀναμένει τὸν ἔραστὴν αὐτοῦ, ἢ τὸν ἀπλοῦν διαβάτην ὅπως ἐξαποστείλῃ αὐτῷ τὴν εὐωδίαν, ἣν ἐδωρήσατο αὐτῷ ἡ φύσις.

Ἡ γυνὴ ἀνυπόμονος καὶ φιλάρεσκος, ἀφοῦ ἄπαξ ἐννοήσῃ ἑαυτὴν εὐωδιῶσαν, διέρχεται πρὸ ἡμῶν, ὅπως ἐξασθενήσῃ ὅλας ἡμῶν τὰς δυνάμεις, διὰ τῆς ἐξ αὐτῆς ἀποπνεύσεως ἀρωματώδους αἵρας!

Ἐὰν συγκρίνητε ὠραῖον ἄνθος πρὸς γυναῖκα σιωπηλὴν, τὸ ὑπερτεροῦν ἐν μέρει θέλει εἶσθαι τὸ ἄνθος.

Ἐὰν συγκρίνητε ὠραῖον ἄνθος πρὸς γυναῖκα λάλον, τότε . . θέλετε δώσει πλήρη προτίμησιν εἰς τὸ ἄνθος.

Μία τῶν πολλῶν χαρίτων τοῦ ἄνθους εἶναι καὶ ἡ ἐν τῇ παρακμῇ αὐτοῦ ὠραιότης.

Τῆς χάριτος ταύτης στερεῖται τὸ ὠραῖον φῶλον.

Ἡ γυνὴ ὅταν παρακμάσῃ καὶ παραμελήσῃ ἑαυτὴν, καθίσταται δυσάρεστος εἰς τὰ βλέμματα.

Τὸ ἄνθος καὶ ἐν τῇ παρακμῇ αὐτοῦ καὶ παρημελημένον ἔχει τι τερψίθυμον.

Ὁ ἀπλοῦς καὶ μεγαλοπρεπὴς συνάμα Εὐγένιος Σύης, περιγράφων κήπον παρημελημένον, περιστεῖ αὐτὸν πολὺ ὠραιότερον τοῦ περιποιημένου.

Ἴδου ἡ μετάφρασις.

« Ὁ κήπος οὗτος, λέγει, εἶχεν ἐγκαταλειφθῆ πρὸ πολλοῦ, ἀλλὰ τὰ βολθοειδῆ καὶ τὰ διειτῆ ἄνθη τῆς παρελθούσης ὥρας τόσον ηὐξήθησαν, ὥστε αἱ πυκναὶ αὐτῶν ὀμάδες διὰ τῆς ζωηρᾶς ἀνεξαρτησίας τῶν ποικίλων αὐτῶν χρωμάτων, κατέκτων τὰ περίεξ, κατακαλύπτουσαι καὶ μετατρέπουσαι τὰς ἐπιμήκεις βραγίας, εἰς μαγευτικωτάτους καὶ καλλιπρέμους δρυμῶνας. Ἐνθεν ἐβλεπέτις σωρὸν ἀμαρυλλίδων δεικνυσουσῶν μετ' ἀπαρμιλλίου χάριτος τὴν πορφυροχρυσόμικτον αὐτῶν στεφάνην, παρέκει κολχικὰ μετὰ τῶν εὐθαλῶν, βοδοχρῶν, καὶ εὐόσμων αὐτῶν βοτρώων, πλησίον αὐτῶν κορεόψεις ὠχρᾶς, φερούσας τὸν συνήθη ἀμαυρὸν εἰς τὸ κέντρον αὐτῶν δίσκον, μακρότερον ἀρθῶνως ἐσπαρμένους ἀστέρους βαλασμίνας, δειανθῆ ἡράνθημα καὶ λοιπὰ, ἅπερ μόνων ἀναθαλόντων, ἐσχημάτιζον τὰς καλλιπρεπεστέρους φυσικὰς πρασίας! Κληματίτιδες καὶ βιγνονίαι, μὴ κλαδευθεῖσαι ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους, περιεζώνον διὰ τῶν μακρῶν καὶ εὐκάμπτων αὐτῶν ταινιῶν, κομψότατον μικρὸν πορτοκαλεῶνα. Ἡ χλόη αὐξήσασα ὑπὲρ τὸ δέον, εἶχεν ἀναμιγθῆ μετὰ πληθὺν μικρῶν ἀγροτικῶν ἀνθῶν, καθιστῶντων

τὸ σύνολον τοῦτο θελκτικὸν καὶ ἀρμονικώτατον. Μικρὸς δὲ φλοισβίζων ρύαξ καταβέβων ἀπὸ τῆς κλιτύος λοφίσκου διεσκορπίζετο εἰς τὸ ἐν μέρους τοῦ κήπου. Ἡ ὑγρασία ἡ μεταδιδομένη ἐξ αὐτῆς τῆς τῶν ὑδάτων διακλαδώσεως, ἤρκει ὅπως διατηρήσῃ τὰ ἄνθη χλοερὰ καὶ στιλβοντα, ἂν καὶ ὁ μεσημβρινὸς ἥλιος κατετόξευεν ἐπ' αὐτῶν τὰς καυστικὰς αὐτοῦ ἀκτῖνας. Εὕρισκε δὲ τις βεβαίως πλειότερα θελγητρα εἰς τὴν μεγαλοπρεπῆ καὶ ἀγρίαν κᾶπως ἀταξίαν τῆς μαγευτικῆς ταύτης ὀσσεως, ἢ εἰς τὴν συμμετρικὴν ὀμαλότητα κήπου περιποιημένου ὑπὸ ἀνθρωπίνης χειρὸς!

Διὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν ἀνθῶν, τὸν μᾶλλον τὴν προσοχὴν τοῦ παρατηρητοῦ ἐπισύροντα, ἀρκούμεθα εἰς τὰ παραδείγματα ἅπερ ἀνωτέρω ἀνεφέραμεν. Ἐὰν ὅμως θελήσωμεν νὰ λάβωμεν ὡς παράδειγμα, ἀπλούστατον ἄνθος ἔχον πέντε μόνον, μικρὰ, στενὰ, καὶ λεπτὰ πέταλα, ἐπαναλαμβάνομεν ἐκεῖνο τὸ ὅποσον καὶ ἄλλοι ἀνθοκόμοι εἶπον ὅτι ὅσον καὶ ἂν μεγεθυνθῆ τὸ ἄνθος τοῦτο δὲν θὰ γείνη ἀλλ' ἢ ἀτελέστερον καὶ ἑλλιπέστερον. Ἐννοεῖται ὅτι ὅπως καλλιτερεύσῃ, χρῆζει πρῶτον πλατύσεως τῶν πετάλων τοῦ ἢ πολλαπλασιασμοῦ αὐτῶν· εἶτα, ὅπως ἕκαστον αὐτῶν λάβῃ σχηματισμὸν χαριέστερον τοῦ προηγουμένου· εἶπειτα, ὅπως τὰ διαχωρίσματα σμικρύνονται κανονικῶς ἐκ τῆς περιφερείας πρὸς τὸ κέντρον· ἐν ἐνὶ λόγῳ ὅπως τὸ σύνολον λάβῃ σχῆμα ἡμισφαιρικόν, στρογγύλον, χάριεν, καὶ πεποικιλμένον. Καὶ πάλιν ὅμως τὸ μικρὸν ἐκεῖνο ἄνθος ἀπολέσαν ἄπαξ τὸν ἀργικὸν αὐτοῦ τύπον, συναπόλεσε καὶ πᾶν ὅ,τι εἶχεν ἄθρον καὶ κομψόν.

Εἶναι λοιπὸν πασιφανές, καὶ ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ τακτικὴ καὶ κανονικὴ ὠραιότης δὲν εἶναι ἐκείνη ἥτις θέλγει πλειότερον. . . .

Ἦδη εὐρισκόμεθα πολὺ μακρὰν ἐκείνου, ὅπερ πρὸ ὀλίγου ἐφαίνετο ὅτι συνεκρότει τὸ ὠραῖον ἐν ταῖς ἀνθεσιν. Ἐξ ὅσον εἶδομεν οὐδὲν θαμβεῖ, οὐδὲν ἐκπλήττει, οὐδὲν ζωογονεῖ τὸ αἶσθημα. . . καὶ μόλα ταῦτα ὅταν ἄπαξ θαυμάσῃ τις αὐτὰ, σημαίνει ὅτι τὰ ἠγάπησε.

Θαυμάζει τις ὅ,τι ἄγαπᾷ, καὶ ἄγαπᾷ ὅ,τι θαυμάζει. . .

Ὁ Ἀριστοτέλης εἶπεν· «Οὐδὲν ἐν τῷ νῶ ὁ μὴ πρότερον ἐν τῇ αἰσθήσει».

Τί λοιπὸν ἐστὶν ὠραῖον;

Οὐχὶ πᾶν ὅ,τι ἀρέσκει εἰς τὰ ὄμματα, καὶ δι' ὀρισμένον τινὰ χρόνον, ἀλλ' ἐκεῖνο ὅπερ ἔχει τὴν ιδιότητα νὰ δονῆ ἢ νὰ θίγῃ αἰσθητικὴν τινα χορδὴν τοῦ ἡμετέρου νευρικοῦ συστήματος.

Ἐπισφραγίζομεν πάνθ' ὅσα περὶ ὥραιότητος εἶπομεν διὰ τοῦ ὑπὸ τοῦ δαιμονίου Σαιξπήρου λεχθέντος.

Τὸ ὥραϊον ἐγένετο διὰ τὸ ὥραϊον.

Καὶ ὄντως· διότι τὰ ἄνθη ἅπερ πάντοτε ὑπῆρξαν ὥραϊα, φαίνεται ὅτι ἐπλάσθησαν μόνον διὰ τὸ ὥραϊον φύλον.

Δὲν εἴμεθα ἐν καταστάσει νὰ γνωρίσωμεν ἂν καὶ τὸ ὥραϊον φύλον ἐπλάσθη μόνον διὰ τὰ ἄνθη.

Γινώσκομεν ὅμως ὅτι ἡ ἀνθίνη ὥραιότης δίδει πλείοτερα θελήγτρα τῇ γυναικεῖα καλλονῇ, ὅτι ἡ ἀξιοθαύμαστος γυναικεῖα καλλονὴ καθίσταται ἐπαγωγότερα συμπεριλαμβάνουσα μεταξὺ τῶν διαφόρων αὐτῆς κοσμημάτων καὶ τὰ ἄνθη καὶ ὅτι ἡ φύσις ἡ χαρίσασα τῇ γυναικὶ ἄπειρα θελκτικὰ προσόντα δὲν ἐφέρισθη νὰ κατασπαταλήσῃ καὶ ἐπὶ τῶν ἐνδουμάτων τῶν ἀβορφυῶν αὐτῆς τέκνων, τῶν ἄνθων, τὰ ποικίλα καὶ αἰόλα χρώματα τοῦ ζωγραφικοῦ αὐτῆς πυξίου!

K. Σ. ΜΕΤΑΣΑΣ

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΟΝ

ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΤΟΥ ΚΑΙΡΟΥ.

(Ἐξ ἀνεκδότου κώδικος Ἰω. Πρωτοῦ Θεραπευανῶ).

Προγνωστικὸν ἀνέμων.

Ὅταν ὁ ἥλιος δύῃ μὲ κόκκινα σύννεφα, δηλοῖ ἄνεμον.

Ὅταν τὸ πρῶτ' φαίνονται θολερὰ μελανὰ σύννεφα, ἀκολουθεῖ βορρῆας ὀχλίγωρα.

Ὅταν ἡ φωτιὰ φαίνεται ὡσάν νὰ φυτᾷ ἀφ' ἑαυτοῦ της καὶ κάμνη σπινθῆρας, εἶναι προμήνυμα μεγάλου ἀνέμου.

Ὅσαις καταχνηαῖς συνέβουν τὸν μάρτιον, τόσαις πλημύραις ὑδάτων μέλλουν νὰ συμβοῦν ἐκεῖνον τὸν χρόνον.

Καὶ πάλιν, ὅσαις φοραῖς ὁροσίση τὸν μάρτιον, τόσαις καταχνηαῖς μέλλουν νὰ συνέβουν.

Γνώμη τῶν παλαιῶν εἶναι ὅτι μετὰ ἐπτὰ χειμῶνας κακοῦς ἀκολουθοῦν ἐπτὰ καλοί. Ὅταν τὸ φθινόπωρον γίνῃ καλὸν, δ χειμῶνας γίνεται ἰνεμῶδης.

Προγνωστικὸν καλοῦ καιροῦ.

Ὅσον περισσότερο χιόνι πέσῃ τὸν χειμῶνα, τόσον καλλίτερον γίνεται τὸ καλοκαῖρι.

Ὅταν τὰς πρώτας ἡμέρας, εἰς τὰς ὁποίας ἐπάχνησῃ, βρεξί, γίνεται ἀπαλὸς ὁ χειμῶνας.

Ὅταν οἱ βάρτραχοι τὴν ἀνοιξιν τὸ ἐσπέρας καταπολλὰ βροκεκοκάζωσι, προμηνύουσι καλὸν καιρόν.

Ὅταν ἡ σελήνη φαίνεται λευκὴ, δηλοῖ καλὸν καιρόν.

Ὅταν ἡ καταχνηὰ πάλιν πέσῃ ὀπίσω, προμηνύει καλοκαιρίαν, καθὼς ὄλοι τὸ ἤξεύρωσι.

Προγνωστικὸν εὐκαρπίας καὶ ἀκαρπίας.

Γνώμη τῶν παλαιῶν εἶναι ὅτι ὅταν οἱ τέσσαρες καιροὶ τοῦ χρόνου γίνωσι κατὰ τὸν φυσικόντων τρόπον, ἤγουν ὅταν τὸ χιόνι πέσῃ εἰς τὸν καιρόν του, καὶ σκεπάσῃ ὅλην τὴν γῆν ἐκεῖνην, καὶ ἔπειτα ἡ ἀνοιξὶς γένη μετρίως θερμὴ, ὥστε ὀλίγον κατ' ὀλίγον ν' ἀναλύῃ τὸ χιόνι καὶ ἡ γῆ νὰ τὸ πίνῃ, ὡσαύτως καὶ ὅταν αἱ ἀμυγδαλαὶ ἔχωσι περισσότερα ἄνθη παρὰ φύλλα, μέλλει νὰ γίνῃ ἐκεῖνον τὸν χρόνον εὐκαρπία· εἰ δὲ καὶ συνέβαιεν τὸ ἐναντίον, ἐπρομηνύουν ἀκαρπία. Ὅμοίως καὶ ὅταν εὐγαίαν πολλὰ ζωύφια, ὡσάν κουνούπια, μίγους, κύνθαιοι, σκώληκες, βάρτραχοι, κάμπιαι, ἀκρίδες καὶ τὰ λοιπά.

Ἐτι θαυμασία φαίνεται ἡ πρόγνωσις τὴν ὁποίαν κάμνουσι τινες ἀπὸ τοὺς σκώληκας τῶν βαλανίδων. Εἰ μὲν εὐρεθοῦν σκώληκες, προμηνύουσι εὐκαρπίαν καὶ εὐθηνίαν. Εἰ δὲ μεταβαλοῦν οἱ σκώληκες εἰς μυῖας καὶ εὐγαίνουσι ἀπὸ τὰ βαλανίδια, προμηνύουσι πόλεμον· εἰ δὲ καὶ εὐρεθῶσι μέσα εἰς τὰ βαλανίδια ζωύφια τινὰ ὡς ἀράχλαι, προμηνύουσι θάνατον μέγαν.

Καὶ ταῦτα ἐτέθησαν ἐνταῦθα γενικῶς περὶ προγνωστικοῦ, ἀντὶ τοῦ καθημερουσίου προγνωστικοῦ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ

τὶ δηλοῦσιν ὅταν παῖζωσι.

Ὅταν ἡ χολογήση τὸ δεξιὸν ἀφτὶ, λύπην σημαίνει.

Ὅταν δὲ τὸ ἀριστερὸν, πολλὰ ἀγαθὰ προμηνύει.

Ὅταν παῖζῃ τὸ δεξιὸν ὀφρύδι, δηλοῖ ὀχλίγων ἀβρωστίαν.

Ὅταν δὲ τὸ ἀριστερὸν, προμηνύει δόξαν, εὐτυχίαν, ἔπαινον.

Εἰ μὲν ἄλληται τὸ δεξιὸν μάτι, καλὸν δηλοῖ.

Εἰ δὲ τὸ ἀριστερὸν, λύπην σημαίνει.

Ὅταν ἄλληται τὸ δεξιὸν κατασάγωνον, δηλοῖ λύπην.

Ὅταν δὲ τὸ ἀριστερὸν, χαρὰν σημαίνει.

Μύτη εἰς ἄλληται, νίκην καὶ χαρὰν δηλοῖ.

Χεῖλη εἰς ἄλλωνται, ἀσπασμὸν προμηνύουσι.

Γλῶσσα εἰς ἄλληται, μεγάλας μάχας δηλοῖ.

Ἦμος δεξιὸς εἰς ἄλληται, ὠφέλειαν σημαίνει.

Ἦ δὲ ἀριστερός, ἐλευθερίαν ἀπὸ κακὰ δηλοῖ.

Ἦμοπλατῆ εἰς ἄλληται, κέρδος δηλοῖ.

Ἄγκων δεξιὸς εἰς ἄλληται, χρέους πληρωμὴν σημαίνει.

Χεῖρες εἰς ἄλλωνται, εὐχαριστίαν δηλοῖ.

Ὁ ὑπεύθυνος Ε. ΠΑΠΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ.

ΤΥΠΟΙΣ ΒΟΥΤΥΡΑ καὶ Σ^α.